

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A városi tisztújítás előtt.

A ki a megyebeli többi városokban a tisztújításokat megelőzni szokott lázas izgalmakat észlelte. az előtt valóban feltűnő, hogy városunkban, hol a tisztújítástól valószínűleg csak pár hét választ el, mondhatni semmi mozgalom sem tapasztalható.

Mi lehet ennek az oka?

Ezt kérdezi mindenki és felelni helyesen senki nem tud reá.

Megpróbálom tehát én.

Városunk a hat év előtt megejtett tisztújítást megelőzőleg a szerb testvérek uralma alatt volt; a városháza egy kis szerb vajdaságot képezett, oda ugyan magyar ember csak úgy juthatott be, ha előre megfogadta, hogy legalább a városházában magyarságát eltagadja. Szerb volt ott a hivatalos nyelv és a magyar tisztviselők is legtöbbször e nyelven hivataloskodtak.

A magyarság nem nézte összetett kézzel ez állapotot. Minden tisztújítást megelőzőleg iparkodott tért foglalni, de ez csak igen csekély részben sikerült neki; a törvényhatósági bizottságban a szerbek túlnyomó többségben voltak és az akkori főispánok, kik körül pedig a magyarság akkor mindig csoportosult, törvényadta hatalmukat a magyarság érdekében vagy nem akarták, vagy nem merték érvényesíteni.

Végre Gromon Dezső volt azon férfi, kiből meg volt arra a kellő bátorság, hogy a szerbek fiktív többségét megtörje és a város lakosságának valódi többségét jogaiba visszahelyezze. A magyarság, mint falanx csoportosult körülötte és Gromon Dezső erélyes és bátor vezetése alatt húsz évi küzdelem után a magyarság kivívta azt, ami őt lélekszámánál, vagyonánál és intelligenciájánál fogva joggal megilleti, hogy a polgármester, a város feje, az ő sorából legyen.

A megkezdett munkát folytatta a jelenlegi főispán. Nem mulasztott el egy alkalmat sem, mely a magyarság — még akkor nagyon ápolásra szorult — érdekeinek előnyös volt. Lépésről lépésre foglalta el a magyarság az ellenfél erődjét és 1883. év végén oda jutott, hogy a törvényhatósági bizottság háromnegyed része az övé lett.

Ha minden egyébtől eltekintünk is, valóban örvendünk kell, hogy a magyarság az öt megillető uralmat városunknál ekkép kivívta.

De ha azt látjuk, hogy azon fegyver, mely ezen győzelem kivívásában a főszeret játszott, az egyetértés, a magyarság által most már mint felesleges, a sutba téteik, — valóban mélyen kell elszomorodnunk.

Megszűnt a »magyar párt«, melynek zászlója alatt oly sok diadalmas csatát vívtunk és mely alatt csoportosulva, végre teljes győzelmet arattunk.

Nem hallgatunk már azokra, kik a küzdelemben vezéreink voltak, kik akkor sem fáradtságot, sem anyagi áldozatot nem kíméltek, kik az akkori időben a város közügyeiben való részvétellel együtt járó gyűlölködés elől sem tértek ki; hanem most pártokra szakadva töredékenként csoportosulunk oly férfiak körül, kik a küzdelem napjaiban minden egyébbel törődtek, mint a város, mint a magyarság érdekeivel és kik először akkor tüntek föl, midőn a győzelem már kivívva volt, mikor a talaj fásztó munkával már elkészítve volt arra nézve, hogy az a magyarság részére áldásos gyümölcsöket teremhessen; de akkor is nem azért jelentek meg sorainkban, hogy ezen talajba jó magot, hanem hogy konkolyt hintsenek.

Azon férfiak, kik addig a vezérszeret vitték, látván azt, hogy a magyarság illetéktelen kezek által mily ferde irányba vezéreltetik, kénytelenek voltak a küzdteréről lelépni és a dolgok irányvesztett menetével szemben szemlélő és várakozó állást foglalni.

Követte is egyik baklövés a másikat, melyeket itt részletesen felsorolni nem lehet; de egyet — habár erről egyszer már e lap hasábjain megemlékeztem — még sem mellőzhetek; ez pedig az, midőn a magyar pártnak ellenzéki tagjai a szerbekkel oly egyezményt kötöttek, hogy a bizottsági tagok választása alkalmával egyes kerületek, valamint a tisztújítás alkalmával egyes, addig magyarok által elfoglalt, állások amazoknak átengedtesenek.

A magyarság ezen része a »kitűnő vezetés« alatt meghasonlott azokkal, kik ugy kiváló társadalmi állásuk, valamint a törvényhatósági bizottságban meglevő befolyásuk által hivatva vannak minden választásnál döntő szerepet játszani. Meghasonlott a főispánnal, kinek a tisztújításnál hogy milyen befolyása van, az nem szorult az én bizonyításomra; mert meghatározta azt a törvény.

Végre ugyanezen szakadár párttörődék, nem tartható ígéretek szülte ferde helyzetbe jutott a szerbekkel szemben.

Ily állásban a dolognak a magyarság ellenzéki tagjai, ha csak nagy fiaskót vallani nem akarnak, a mozgalmat megindítani nem merik. A magyarság többi tagjai, bizván a főispánnak más alkalmakkor is mindig tanusított hazafias és csakis a közigazgatás érdekeit szemmel tartó eljárásában és valószínűleg vele már egyről-másról behatódottan értekezvén is, nem tartják szükségesnek a mozgalmat megindítani. Végre a szerbek, kik amúgy is kisebbséget képeznek és maguk között szintén pártokra vannak szakadva, gyengeségük érzetében nem mernek sem egyik, sem másik párttal tartani, hanem kapkodnak ide is, amoda is, ahonnan kinéz valami, hogy mentesek, ami még menthető.

Ezen helyzet az oka annak — véleményem szerint — hogy a városi tisztújítással szemben valamely jelentékenyebb mozgalom nem mutatkozik és az legteljebb egyes, eddigi állásukat nagyon féltő kandidátusok által külvárosi lebujszokban tartott kortesvacsorákra szorítkozik.

Szomorú helyzet bizony ez, de egyrésztől megnyugtató reánk nézve, hogy annak nem mi, a magyarság szabadelvű párti tagjai vagyunk az okozói; másrésztől pedig megnyugtató az, hogy főispánunk, ki eddigi öt évi működése alatt mindig megmutatta, hogy a magyarság érdekeit őszintén szíven viseli és hogy a tisztviselői állások betöltésénél, minden más tekintet mellőzésével, a kétségtelen hazafias érzületet, szakismeretet, becsületességet és szorgalmat veszi tekintetbe, jelen alkalommal is fogja tudni a tisztújítást úgy vezetni, hogy annak folytán sem a magyarság, sem a jó közigazgatás érdekei csorbát ne szenvedjenek.

Magyar János.

A kisdetek érdekében.

A megsemmisülés veszélye legközelebb áll az emberhez közvetlenül születése után. Egy hatoda a gyermekeknek elpusztul már az élet első évében, a másodikat pedig alig éri el $\frac{1}{5}$ rész. Később természetesen kisebb lesz a veszély minden évvel és különösen a negyedik évtől nagy mértékben vesztit fenyegető voltából, mindazonáltal számonkérő bizonyítják, hogy a kicsinyek $35\frac{1}{2}$ százaléka nem éli túl az ötödik évet, és ez bizonyára kétségbeesítő tudat az anyára nézve, ki gyermeket hord keble alatt.

Lessing könnyen elcelt gyermeke halála fölött, mert — ugymond — kisbébéje amint megszületett, tekintve a világra, azt oly gyarlónak találta, hogy iparkodott abból minél előbb menekülni. Mi azonban nem rendelkezünk oly filozófus vérell, mint Lessing, és a kisdetek kora pusztulását

valóságos szerencsétlenségnek, a gyermek-halálozás uralgó nagy arányát korunk egyik legszomorúbb jelenségének tartjuk. A pusztulás anyaga, a dögvézt lehelő megera pusztítva jár gyakran közöttünk, hogy rideg karával megéjtje, lehervassa a családok zsenge hajtásait és az anyai gondoskodás, szeretet nem képes vele megküzdeni. Pedig alig van valami, a mit e kettőn kívül, ellenébe állíthatunk.

De vajon ott örködnek-e ezek is mindenkor a gyámoltalan teremtés fenyegetett bölcsője felett? Hányszor nem téveszté el az anyai szeretet az igaz utat, és vajon a babona, az előítélet, a tudatlanság hányszor nem adtak okot a gyermekekkel való visszás bánásmódra? Lehetetlen a gyermek-halálozás első legnyomósabb okát másban keresnünk, mint abban, hogy az anyák a legtöbb esetben nem képesek a gyermekevel szemben hivatásuk magaslatára emelkedni. Ha korunk pessimistái a nők könnyelműségében, élv- és divathajhászásában keresik a bajok kútforrását, úgy csak azt válaszolhatjuk nekik, hogy a nő, mint anya, ha feladata teljesítésére képeztve van, soha könnyelmű nem lehet és mindenkor szeretettel és odaadással fogja kötelességét teljesíteni.

Csak hogy a baj épp ott van, hogy a nők ritkán vannak képesítve arra, hogy anyai hivatásukban kellő értelemmel eljárni tudjanak. Mert az a nő, ki anyává létele előtt nem alkalmazkodik azon életmódhoz, melytől a születendő gyermeke testi épsége feltételeztetik; az az anya, ki a helyett, hogy gyermeke fölött örködnek és azt ápolná, szórakozások után jár; ki keble halmait elvonva saját magzatától, azt inkább a dajkára bízva, bármily rangot, bármily állást foglaljon is el egyébként, éppen nem lett részesévé azon valódi műveltségnek, melyben a tudás a cselekvés felett határoz. Az anya derekosságában fekszik a csecsemő jövő temaradásának legfőbb feltétele, és a gyermek természetszerű ápolása első biztosítéka testi és szellemi épségének. Ha az anya okossága tekintettel van a gyermek egészségére illető minden egyes körülményre, úgy a legtöbb esetben távol fogja tartani mindazon bajokat és betegségeket, melyekkel szemben az orvos fáradozása a legtöbb esetben hiú törekvés marad. A nevelésnek, vagyis a gyermek jövőjére való tudatos behatásnak, már a gyermek születésének első napjával kell megkezdődnie. Oktatni kell tehát a nőket hivatásuk betöltésére, mert a csecsemőnek figyelmes és az egészségügyi kívánalmaknak megfelelő gondozását épp úgy tanulni kell, mint bármely mesterséget.

Amde ma semmitől sem állunk távolabb, mint hogy az anyakká leendő nők ilyen irányú nevelésben részesüljenek, mert ehhez ugyan a legújabb regényekben való otthonosság és a táncmulatságok pontos frekvenciáján túl egyéb is szükséges. De vannak más okok is, melyek e tekintetben kevés reményre jogosítanak.

Jelen társadalmunk erkölcsi alapja épp a családban van leginkább megintatva. A szülők, kiket számítás vagy alkalom vezérel össze, rendszerint édes keveset törődnek a gyermekkel, ki házasságukból származik és kit nem cél, hanem következmény gyanánt tekintenek és olyanul, mint a ki semmi előnyt sem nyújt érdekeik biztosítására, sőt fölfogásuk szerint boldogulhatásuknak egyenesen ellene működik. Az anyai szeretet, melynek, a hol megvan, isteni érdemei vannak, hiányzik az anyák kebléből, gondnak és tehernek tekintik a gyermekeket, kiknek szaporodtával a könnyű életmódban vetett reményük mindinkább eltűnik. De mivel a házasság célja már eleve nem a természetszerű hivatás betöltése volt, hanem éppen a gondtalan életmódra való törekvés; mi marad más hátra, mint a természet menetét megakasztva, a gyermekek születésének titkosan ellene működni. És e bűn, mely az ocsmányság bélyegét

nyomja a családokra, gyakran egészen nyílt titok. Nyíltan, leplezetlenül tárgyalnak el egyes eseteket otthon a családban, a kaszinóban, az utcán. A társadalom a maga kétkulcsos optimizmusával talál erre is mentséget, az orvosok pedig szemet hunynak. Vagy néha elő is segítik!

Ki meri mondani? . . .

No, hát ez is csak olyan nyílt titok, mint az előbbi. Az egyik nyíltan cselekszi, társai titokban. Az egyik gyalázatos röpítáit fiatal leánykák közt terjeszti, a többi valamivel óvatosabb, de nem kevésbé lelkiismeretlen. Nincs osztály, mely előtt nagyobb tisztelettel kellene meghajolnunk, mint éppen az orvosi kar előtt. Tudomány és élet oly sokat köszönhet nekik, melynek hatása alig mérlegelhető. Mindkét téren oly fényes érdemeik vannak, a milyeneket kívülök egy osztály sem képes felmutatni. Ez kétségtelen, de az is kétségtelen. . . Nem fejezem be. Minek sujtani egy egész osztályt egyesek galádsága miatt, kik fajtalansági úzerkedéseiket leplezetlenül terjesztik előszóval vagy a hírlapok által a családok között? . . .

De midőn kimondottuk ezeket, tudjuk és megvagyunk győződve, hogy e vádak az orvosi karnak csak elenyésző csekély részét érik. A legnagyobb rész bizonyára tőle telhető teljes lelkiismeretességgel végzi tisztét. De midőn egyúttal bizonyos, hogy az úgynevezett értelmi osztályok között egy sincs, mely a családokkal sűrűbb érintkezésben volna: óhajtánók, hogy különösen a kisdetek természet szerű ápolása érdekében tegyék meg mindazt, a mit ez anynyira veszélyeztetett ügy tőlük jogosan megkíván. Különösen óhajtánók továbbá, hogy nagyobb eréllyel lépjenek fel a sok tanulatlan bába ellen, kiknek tisztátalansága folytán származik azon gyermekágyi láz, mely minden anyát fenyeget, kit gondatlan bába lát el és kiknek gyakran tapasztalt renyhésége nagyon sok külső fertőzésre ad alkalmat. Nemkülönbön vigyázniok kellene az oltásnál is, hogy azt lehetőleg eredeti oltóanyaggal végezzék.

A gyermeknél soha sem lehet kellő biztonsággal megállapítani annak egészséges voltát. Akárhányszor megtörténik, hogy üde kinézésű gyermekek pár óra alatt elpusztulnak. E mellett az öröklött bajok is az első években igen gyakran rejtve maradnak. Az ilyenekről vett oltóanyagokkal pedig nagyon könnyen átplántálhatni a betegséget, sőt néha bizonyos gonosz természetű kórok, mint a tüdővész, görvény stb. csírát is.

Midőn a kisdetek ügyét ekként szóba hoztuk, legyen szabad egyúttal a lelencházakról is elmondani nézetünket. Ez intézménynek általában igen sok ellensége van. Azt mondják, hogy a csecsemőkről való köteles gondoskodás alóli menekülés ellenállhatlan erkölcsellenítő hatást gyakorol a könnyelmű némberekre. De vajjon, ha a gyermekekről való gondoskodás félelme magzatelhajtást vagy gyermekgyilkosságot von maga után, nem követtek-e el még nagyobb bűn az erkölcsiség ellen? Ugy vagyunk ezzel is, mint a prostitúcióval; és ki meri tagadni, hogy a prostitúció eltörlésével, az erkölcsellenesség még csak nagyobb mérvet öltene?

Ha jól emlékszem, az országos orvosi és közegészségi kongresszuson az előadó szintén ellene nyilatkozott a lelencházaknak. Indokul azt hozta fel, hogy az ily intézetekben a halálozás rendszerint igen nagymérvű szokott lenni. De vajjon mindazok, kik e látszólag döntő befolyású körülményből annyiszor meg annyiszor fégyvert kovácsoltak a lelencházak ellen, gondolkodtak-e felette, hogy hát tulajdonképen mi okozza az intézetekben azt a nagymérvű halálozást? Az orvosok rendszerint csak a tényeket tekintik, a tényekből adatok lesznek, az adatok statisztikává merevednek, mely aztán felállítja a maga megdönthetetlen igazságait. De ami az orvosok előtt és legtöbbszörre az intézetek előjárói előtt is titokban marad, az ápolók hanyagsága és embertelensége, mellyel ez utcáról felszedett gyermekeket már a priori elnyúl tekintik, mint a kiket az emberi társadalom a sárba lökött, mint a kikért ennélfogva sem Isten, sem ember nem felelős és a kikkel épp azért gyakran baromiasan bánnak: mind ezekről természetesen nem szól, nem tud senki, de semmit. Adjanak ez intézeteknek kedélyileg képzett és hivatásukra köllőleg előkészített ápolókat és ne olyanokat, kiket magukat is az erkölcsellenesség terel oda, kik maguk is a bűn által lettek képesítve arra, hogy a csecsemők mellett kénytelen-kelletlen anyai szerepet vállalhassanak, és a halálozás bizonyára kisebb mérvű lesz.

Mondják továbbá, hogy a lelencházak nagyon előnyösen pótolhatók a lenceknek, hatóság felügyelet alatt, egyes családokban való

elhelyezése által. Tudjuk nagyon jól, hogy mit tartunk ez eljárásnak értéke felől, midőn a legelső utba eső szoptatásnak oda dobják a kis csecsemőt, akit aztán elvisznek gyakran messze vidékre, hol aztán olyan csodálatosan szeretetreméltó ápolásban részesül, melyből legott anyagnak válik a szegényke, mintha megértene, hogy jobbat, okosabbat úgy sem tehet. Ha életben marad, még rosszabb reá nézve. A hatóság hova-hamarabb leveszi róla kezét és születésének bélyegét hordván homlokán, az emberek előítélete és könyörtelensége által hol jobbra, hol balra lökik, míglen végre felkamaszodva, lesz belőle amolyan falu rossza, ki magának terhére, másoknak ártalmára van a világon; míg a köllőleg szervezett lelencházakból kikerült gyermekekből, kiknek többnyire jövőjükrol is van gondoskodva, az emberi társadalomnak esetleg hasznos tagjai is válhatnak.

Hoznak még más érveket is fel a lelencházak ellenében. A helyett azonban, hogy ezeknek cáfolgatásába mélyebben beleerészkednénk, csak röviden felelünk. Roppant könnyű mondani, hogy azon anya iránt, ki saját gyermekétől megvonja szeretetét, nem érzek, nem érezhetek könyörületet, azt megvetem. Ha mindazok, kik így beszélnek, saját gyermekeiket látnák egészségtelen lakásban lélekezni, vagy azon, a szülői szívet marcangoló helyzetbe jutnának, hogy gyermekek az annyira szükséges jó tejet, a köllő napvilágot, a tiszta levegőt, a csendes kamrácskát, a lanyha fürdőt, a szükséges orvosságot nélkülözni volna kénytelen és e mellett tudnák, hogy künn a város előtt van gyermek számára egy menhely, hol róla puha párnák közt mindeképen gondoskodva lesz: valószínűleg nem mondanának többé kárhóztató ítéletet azon anyák szívtelensége felett, kik gyermekeiket inkább idegen kezek ápolására bízzák, semhogy a saját nyomorult egzisztenciájuk nélkülözése között szenvedni vagy tönkremenni engedjék.

E napokban, a szeretet ünnepén, midőn a családi tűzhely szende melegénél oly előzékeny minden kebel a szegények és gyámoltalanok szenvedései iránt, beszéljünk és tervezzünk valamit az elmondott eszmék megvalósítása érdekében!

Pozsonyi Béla.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

„BÁCSKA“

IX. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
▶ Néptanítók számára: ▶	
Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyvének és könyomdájába küldendő

Hírek.

Tisztelt pártolónknak boldog ünnepeket kívánunk.

Belügyminiszter úr Ó nagyméltósága f. évi december hó 8-án 65.261. sz. alatt a megye közönségéhez intézett rendeletében, az előző években követett szokáshoz képest, arról értesít, miszerint az új év alkalmából sem egyesektől, sem hatóságoktól üdvözlőlevelet nem vár, hanem sokkal szívesebben látná, ha az újévi üdvözlőlevelet megváltásával az azokra fordított szokott összegek valamely helyi jótékony célú intézmény javára adományoztatnának. Midőn ugyanily indoktól vezéreltetve, az előző években ismételen felkértük a közönséget hogy ugyanily módon az üdvözlőlevelet szétküldésére fordított összeget a létesítendő Bács-Bodrogh megyei szeretetház alapjának növelésére adományozni szíveskedjék, örömmel tapasztaltuk, hogy valamennyi ily értelmű felhívásainkat a legszebb, sőt mondhatjuk: évről évre fokozottabb siker koronázta. Midőn tehát a köllő új év alkalmából ismételen kijelentjük, hogy üdvözlőlevelet nem kívánunk, azon kérelemmel fordulunk közönséghez, miszerint az újévi üdvözlőlevelet szétküldésére fordított összeget a létesítendő megyei szeretetház alapja javára másod alulírottak megküldeni szíveskedjék. Kelt Zomborban, 1885. évi december hó 22-én. Sándor Béla s. k., főispán. Schmausz Endre s. k. alispán.

A zombori nőegylet karácsonya-ünnepélye. A szegény gyermekek ez évi karácsonya-ünnepélye fényesen sikerült. Szerdán délután 3 órakor igen nagy

számu és díszes közönség töltötte meg a város háza nagytermét. A megjelentek közt láttuk Sándor Lujza főispánné öméltóságát, a jótékony magyar nőegylet védnökét, Sándor Béla főispán urat, Czirfusz Ferenc királyi tanácsost és tanfelügyelőt, Fejér Gyula apátot stb. stb. A nagyterem közepén volt fellállítva a gyönyörű karácsonyfa, körülöskörül hosszú asztalokon a 101 szegény gyermeknek szánt karácsonyi ajándékok. A fiuk számára posztó kabát, mellény, nadrág, eszima, süveg, zsebkendő; a leánykák számára kabát, szoknya kettős barchentből, meleg fejkendő, könnyebb nyakkendő, kötény, meleg téli harisnya és cipő. Azonkívül mindegyik egyaránt egy egy kalácsot, diót, almát, fűgét, cukorkákat stb. is kaptak. A kiosztott ajándékok értéke megközelíti a 900 frtot. Pontban három órakor Jauch Ferenc úr iskolás leánykából álló ügyes énekkara megnyitással egy megható dait énekelt, mire dr. Margalits Ede, egyleti titkár hatóság alkalmi beszédet mondott ezen ünnepély jelentőségéről és azon emberbaráti és népnevelési indokokról, melyek a jótékony nőegyletet e szép ünnepély rendezésében vezérelték. A beszédet a közönség élénken megéltézte. Végül ismét ének, ezt pedig az ajándékok kiosztása követte. — Négy év óta összesen 303 iskolás szegény gyermek lett ez ünnepélyen felruházva és a kiosztott tárgyak értéke a három ezer forintot megközelíti. — Ezen nagyszerű emberbaráti humanizmus minden Cicerónál ékebben dicsejti az eszme atyját, dr. Margalits Edét, a ki négy év előtt ezen szép kezdeményt sok fáradsággal és akadályokat nem ismerő buzgalommal divatba hozta s úgy megnepszerűsítette, hogy valóban egy állandó nagy tejedelmi hagyomány kamataival ér föl a szegények karácsonyfája; sőt annál is biztosabb, mert fenálland mindaddig, míg jószívű emberek lesznek. Igazán fáj a szívünk, hogy jelen nem láhattuk a szegények anyagi édes anyját, az agg testü de ifju lelkü Esztergami Borbála urnót, aki korát felülmúló törhetlen gondnal és szeretettel csügg az anyátlanok és ruhátlanok sorsán. Annak a számtalan barchent-ruhadarabnak minden foltja, minden öltése átment az ő kezén; valóban a regék közé fogják valaha sorolni azt az anyainál is fíradhatlanabb szeretetet, melytől évek óta nem szünik meg magára venni azoknak gondját, kikkel senki sem gondol. És ezen anyalkeblü matrona — épp-n az ünnepély sikerének biztosítása körül szenvedett elcsúszás következtében — nem lehetett jelen azon évi egyetlen alkalmon, melyen neki a szegény anyák örömkönyvi, a most boldog gyerekek ártatlan mosolygása, az egyetlen földi jutalom. Az egész közönség egyhangú részvétnyilatkozata kapcsában szívből kívánjuk, hogy a közelebbi évek dúsan kárpótolják őt az idén elmaradt örömeikért!

Vojnits Dániel, a helybeli főgymnasiumban a hittan tanára. Kalocsán a tanár-képesítő bizottság előtt a hittanári szigorlatot jelesen megállotta, miután a p'ebánosi vizsgálatot már hetekkel előbb sikeresen letette. Ő az első, a ki a kalocsai r. k. papi tartományra illetékes hittanár-képesítő vizsgálat előtt megfelelő szigorlatot tett. Prosit!

Kovacsics József, úvidéki járásbírói albiró, az ugyanotti járásbíróshoz járásbíróvá; Jagieza Lajos kalocsai törvényszéki jegyző a bajai járásbíróshoz aljárásbíróvá kinevezetett. Dr. Moré Pál tasnádi járásbírói albiró a zentai járásbíróshoz hasonló minőségben áttételet.

Nemrég a vidéki kereskedelem körében mozgalom indult meg annak keresztül vitelére, hogy a házaló kereskedés korlátozassék. Hogy a mozgalomnak nagyobb nyomatéka legyen, az ország minden részében bizottságok alakultak egy memorandum elkészítése céljából, a melyhez eddig már egy pár ezer aláírással csatlakoztak az érdeklettek. F. hó 22-én a memorandumot Zichy Jenő gr. vezetése mellett egy küldöttség átadta Széchenyi Pál gr. miniszternek. A miniszter a küldöttséget szívesen fogadta s megígérte, hogy az ügyben megtesz minden lehetőt. A küldöttség aztán Matlekovics Sándor államtitkárt kereste föl, a ki szintén kijelentette, hogy a maga részéről az ügyet lehetőleg támogatni fogja. A küldöttség tagjai voltak megyénkbeli: Hottinger Lőrinc Hodsághról, Korány Béla Hodsághról, Huderer József Parabutyról, Hondek József Jankováról és Gieszkán Adolf J. Pivnicáról.

Csantavér község képviselőtestülete legutóbbi gyűlésén Hajdufi Károly jegyzői működésének 25 éves fordulóját azzal tüntette ki, hogy nevezett jegyzőt megéljenzte és érdemeinek elismerését jegyzőkönyvbe iktatta. Működik a jegyzői pályán 1856. év óta. — Hajdufi jegyző urnak Csantavér község emelkedése körül valóban bokros érdemei vannak. És ha hozzá vesszük ehhez, hogy az ő tevékenysége a jegyzői iroda elég tág körén túl, népe kulturális, ekonomiai, közegészségi, közlekedési stb. viszonyainak javítása terén is szép eredményeket ért el: bizonyára számos megyei ismerőse és barátja is kívánja velünk neki: Ad multos annos!

Farkas Józsefné Hegyi Aranka asszonyt, városunkban is ünnepelt primadonnát, egymásután érte családi öröm és gyász Szombaton leánygyermek született; vasárnap megkeresztelték, 23-án már elhunyt. A mélyen megsomorodott művésznőt, kinek egészségi állapota a körülményekhez képest kielégítő, több pályatársnője őszinte részvéttel vigasztalta.

A helybeli gymnasium tanuló ifjúsága, miután a karácsonyi gyónást már szombaton elvégezte, szerdán délelőtt az utolsó tanórában kézhez kapta a tanév lefolyt első harmadáról szóló értesítőt. A karácsonyi szünet szerdán délen kezdődik és hétfőn este végződik. Kedden reggel megkezdődnek a rendes előadások. Jóllehet a karácsonyi szünet törvényszerűleg új évig tartana, nálunk azon tekintetnél fogva, hogy a görög keletieknek szintén iskolailag megünnepelt karácsonya már január 5-én megkezdődik, felsőbb rendelet folytán, ezen szüneteknek előleges pótlása tekintetéből az év utolsó napjáig iskola tartatik.

A zombori Olvasó-körben jövő vasárnap, a polgári kaszinóban pedig szombaton dél után fognak a jövő évre megrendelt lapok a legtöbbet ígérőknek albérletre eladatni.

Csöd. Sztanimirovits Pál zombori kereskedő el- len; esőbb. Raics Lyubomir, tömegg. Grüner Samu, bejelentési határidő márc. 8. Zombor.

Melléklet a „Bácska“ 101-ik számához.

A zombori ügyvédi kör múlt napokban tartott választmányi ülésén egyik tag azt indítványozta, hogy e kör is irjon föl az országgyűléshez a köztörvényhatóságokról szóló törvényjavaslatnak 54-ik szakasza ellen, mely a főispánok ellenőrző jogkörét a bírákra is kiterjeszti. A jelenlevők az indítványozóval szemben egyhangulag azt fejezték, hogy az ügyvédek nagyon is saját érdekükben állónak tartják a bírák munkálkodásának hatályos ellenőrzését; ehhez képest egy ellen mindnyájan napirendtervést indítványoztak. Ugyanekkor igen széleskörű és találékony intézkedések tettek a zugirásoknak kipuhatolása, illetőleg megbénítása iránt.

Zentán Burányi Péter volt városi közgyám e hó 17-én elhunyt.

Uj-Verbászban Löwy Mór fizetésképtelenné lőn. A vámiletekeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő arany árkelet-pótlék, 1886. évi január hóra 25 százalékkal állapított meg.

Arverés. Mandits Vásza 1210 frtra b. ingatl. 1886. febr. 2. Tovarisoa

A napokban a csókai tanító átrándult Zentára, hol késő estig borozgatót jó barátjaival. Ittas állapotban éjnek idején gyalog indult haza felé. Másnap megfagyva találtak a Zentáról Csókára vivő úton.

Mohol község a szerb sebesültek javára 100 frtot szavazott meg.

Rigicán Maison Jakab nyug. plébánost f. hó 19-én nagy részvétellel temették el. A gyászszertartást Goldsarek József szanisíri prépost-plébános végezte fényes segédlettel; mi annál feltűnőbb volt, mivel az újonnan kinevezett prépost először pontifikált sub infula és mivel Rigicán még nem láttak infulást temetést. A lakosság, valláskülönbőség nélkül örült a nagy-szerű temetésnek, mert nagyon szerette az „öreg urat“. A helybeli földesszony szép koszorút küldött koporsójára.

A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Kósa Adam bajai ügyvéd, elhalálozása folytán, ezen kamara lajstromából kitoröltetett.

Pesti Ihász Lajos színigazgató kedden itt járt a városban és lépéseket tett az iránt, hogy mi helyt a szerb színházak innen távoznak, átvehesse helyüket az ő magyar társulata. A színházi bizottság ez érdemben ülést tartván, azt határozta, hogy mi után a színházra december 31-ig terjedő határidővel a február 1-én kezdődő évadra pályázatot hirdetett, és így a netán idekészlő szingizgatókkal szemben erkölcsi obligót vállalt: bevárja ezen pályázati hirdetmény lejártát és Ihász kérvényének sorsa fölött csak aztán, de hamarosan fog dönteni. A tisztelt bizottságnak ezen kétoldalulag méltányos eljárásához szó sem térhet. Ami azonban Pesti Ihász Lajosnak azon kérelmét illeti, hogy a szerbek után rögtön idejöhessen, ahhoz a nagyközönség szempontjából volna egy pár szavunk. Ismeretes és a praxsis által túlon túl be van bizonyítva, hogy Zombor városa egy igényeinek megfelelő társulatot egész téli évadon, vagyis hat-hét hónapon át eltartani nem tud. Viszont az is ismeretes, hogy minden város és minden közönség leginkább a hosszú téli estéken kívánja a színházat élvezni. Tekintve már most azt, hogy a tisztelt bizottság a színháznak bérbeadását különben is elhatározta: nem találhatni semmiféle jó okot arra, hogy ezt, ha kedvező műajánlat tétetik neki, csak februáriusban és nem már januáriusban cselekedje. Ha a pályázati hirdetmény alapján valami nagyon kitűnő és a többiek fölött messze kimagasló ajánlat tétetik februáriusban, akkor még indokolt a várakozás; jöhetnek ekkor sem szabad elfelejteni, hogy a jó és nagy társulat, mely természetesen egész téli szerződik, csak rossz omerek között változtatja meg helyét és rendszerint törlesztési szempontokból megy új állomásra. Ellenben Ihász társulata kénytelen elmenni Uj-vidékről, mert mint ism-retes, az ottani magyarok csak akkor nagy hazafiak tényleg, ha kapni való akad; mikor adni kell, akkor a hazafiáguk szünetel. Ha tehát Ihász társulata — mint hallani — a mérsékelt igényeknek csakugyan megfelel, akkor ide kellene érszteni minél előbb a közönség és színház közös érdekében. Hogy a bizottság februáriusban hirdette a pályázatot, azt éppen olyan joggal átteheti a magyar közönség érdekében egy hónappal előbbre, mint a milyen joggal megengedte a szerb közönség érdekében a szerb színházaknak egy hónappal előbb való eltávozását. És miután ez utóbbi intézkedés folytán Ihász-nak ki kell mennie az újvidéki színházból, melyet csak a szerbek odaérkezéséig kapott meg: méltányos lenne az egy hónapi szerb színi évad megrövidítésével számításában megzavart Ihász iránt ugyanolyan előzékenységet tanúsítani az idejövettel illetőleg, mint aminőt tanúsított a tisztelt bizottság a szerb színészekkel szemben távozásukat illetőleg. — Magától értetetik, hogy ezen méltányossági tekintetek Ihász társulatával szemben a kellő képesség megbírálásának szigorát nem enyhíthetik.

Hallomás szerint a városi restauráció jövő január hó 20. körül fog megtartani.

Az 1885. év utolsó negyedéről az egyes hazai nagyobb városok népességi viszonyairól a következő statisztikai adatokat vesszük. Szegeden (l. 75,756) élve szül. 780 gyermek, elh. 541 egyén; Szabadkán (l. 63,428) szül. 761, elh. 432; Debrecenben (l. 54,810) szül. 495, elh. 494; Pozsonyban (l. 43,604) szül. 416, elh. 418; Kecskeméten (l. 47,193) szül. 571, elh. 401; Aradon (l. 38,270) szül. 406, elh. 352; Temesvárt (l. 37,497) szül. 327, elh. 425; B.-Csabán (l. 33,678) szül. 501, elh. 357; Nagy-Váradon (l. 37,399) szül. 316, elh. 337; Kolozsvárt (l. 31,612) szül. 314, elh. 235; Makón (l. 31,003) szül. 387, elh. 235; Pécsen (l. 30,682) szül. 301, elh. 198; Kassán (l. 30,459) szül. 287, elh. 267; Brassóban (l. 30,326) szül. 229, elh. 200; Sz.-Fehérvárt (l. 27,724) szül. 227, elh. 261; Ceglédn (l. 25,956) szül. 365, elh. 194; Miskolcon (l. 25,597) szül. 251, elh. 329; Nyiregyháza (l. 25,122) szül. 355, elh. 245; Kunfélegyházán (l. 24,974) szül. 369, elh. 311; Zomborban (l. 24,850) szül. 245, elh. 190; Sopronban (l. 24,700) szül. 161, elh. 152; Nagy-Kőrösön (l. 23,863) szül. 276, elh. 135; Békésen (lak. 23,098) szül. 265, elh. 276; Versecen (l. 23,043) szül.

240, elh. 151; Jászberényben (l. 22,029) szül. 289, elh. 194; Győrben (l. 21,363) szül. 168, elh. 167; Baján (l. 19,944) szül. 172, elh. 116.

Szilveszter-estély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1885. évi december hó 31-én Szilveszter-estélyén a zombori polgári kaszinó-egylet helyiségében tombolával egybekötött dalestélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1. „Fohász.“ Férfikar Oláh Károlytól. 2. Szeretlek én egyetlen virágom. Magyar ábránd Ábrányi Kornéltól, előadja zongorán Blumenthal Gusztáv úr. 3. „Az étlap.“ Férfikar Zöllner Károlytól. 4. „Boka kesergője.“ Zsadányi Armándtól. hegedűn és zongorán előadják Beke Gyula és Blumenthal Gusztáv úr. 5. „Magyar népdalok.“ Férfikar alkalmazta Vachauer Károly Beke Gyula és Blumenthal Gusztáv úr. szíveségéből működnek közre. A tombola nem a n. é. közönség terhelésére, hanem csak mulattatásra végett rendezték; ez oknál fogva tombola-jegyek csakis határozott kiváratra boosátatnak — 10 krajcárjával — áruba. Szünetek alatt Herczenberger Sándor zene-kara játszik. Ételek és italok kiszolgálásáról gondoskodva van. Belépőjegyek 50 krajcárjával Falcione Gusztáv úr, valamint Hrabovszky és Sztrilich úr. kereskedéseiben előre is válthatók. A t. partoló tagok a tagsági jegy harmadik szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak jegyet. Kezdeté fél 8 órakor.

A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök, a következő körrendeletet intézte a hatásköre alatt álló törvényhatóságokhoz s más hatóságokhoz: „A budai és pesti jótékony négytelek, a közelgő újév alkalmából, ez évben is azon közös kéressel járultak hozzám: intézkedném az iránt, hogy a központi és alantas hatóságok közgei az új-évi üdvözléteknek megváltására hivatalosan felhívásnak. Azon kedvező eredmény, mely a lefolyt években kiadott hasonló felhívásaimat követte, arra indít, hogy az előterjesztett kérelmet saját hatáskörömben most is teljesítem, s ez évben is kijelentem, hogy sem az alantas hatóságoktól s egyes tisztviselőktől, sem pedig más személyektől aláírás iven, levél vagy névjegyküldés után nyilvánuló üdvözlétek nemcsak nem várok, de sokkal szivesebben látván, ha az illetők az új-évi üdvözlétek szétküldésével járó költséget megtakarítván, azt a helybeli jótékony négytelek által ki-oesájót s az új-évi üdvözlétektől mentesítő aláírás iven utján az ott kitűzött jótékony célra fordítanák. S miután meg vagyok győződve, hogy a törvényhatóság szives közreműködését az új-évi üdvözlétek ily módoni megváltása körül a jelzett jótékony cél előmozdítása érdekében mint eddig, ugy továbbra is nem fogja megvonni: egész bizalommal intézem a törvényhatóságokhoz azon felhívást, hogy a közvetlenül vagy közvetve kormányzata aiat álló tisztviselőket s más közgeket, hatóságokat, testületeket és intézeteket hasonló szellemű kijelentéssel ily irányban való eljárásra szólítsa fel. Végül értesítem a törvényhatóságokat, hogy ezen elhatározásomat a vezetésem alatt álló kir. belügyminiszterium személyzetével is közöltem s a hatáskörömböz tartozó hatóságokhoz hasonló értelmű felhívást intézt-m.“

A szomszédos Pestmegye közigazgatási bizottsága előtt az ottani tanfelügyelő panaszt emelt, hogy gondatlan szülők iskolaköteles gyermekeiket merő majomszeretettel magukkal viszik a kormsákba és ott egészségül pálinkával traktálják. Ennek alapján a bizottság utasította a polgármestereket és járási szolgabírákat utján az összes községi elüljárókat, hogy a szülőknek netáni hasonló helytelen szeretetét a legéberebben ellenőrzik és az ilyen gyászos következményű gyermekrontást minden rendelkezésükre álló eszközkel meggátolni igyekezzenek. A fővárosi nagy lapok ezen intézkedést nagyon ajánlják követésre.

A zombori korcsolya egyletnek csuszáló helyén az idej száraz ószón át teljesen fül-szikadt a víz, ugy, hogy a hirtelen beálló hideg a medencében nem talalt és így persze sokaknak a korcsolyázáshoz kötött öröme meghiúsult. Az egylet igazgatósága a legnagyobb erőfeszítéseket teszi, hogy a környékbeli kutakból nyerhető vízzel jeget termentsen és így az egy-let tagjainak kedvében járhasson, úgy, hogy a jég-pálya megnyitása már a legközelebbi napokban várható.

A honvédelmi miniszterium legújabb kimutatása érdekes adatokat közöl a m. kir. honvédség létszámáról. E szerint a gyalogság tényleges állománya jelenleg 1145 tisztből és 7930 legényből áll és 14 kincstári háta 10 fölött rendelkezik. Háború esetén a szükséglet 3286 tisz, 139,976 legény, 167 háta és 2128 igás ló, mely szükséglettel szemben az anyakönyvi állományban 2710 tisz, 178,917 legény és 14 háta ló van nyilvántartva. A lovaság tényleges állománya jelenleg 184 tisztből és 1944 legényből áll; a kincstári háta lovak száma 1416. Háború esetén 513 tisz, 12,875 legény, 18,613 háta és 921 igás ló szükséges; ennek fedezésére az anyakönyvi állományban 338 tisz, 22,767 legény és 6,700 háta ló van felvéve. Ezen szám-ételek összehasonlításánál látható, hogy háború alkalmából bekövetkező általános mozgósítás esetére a hadrend szerint felállítandó gyalogság és lovasági csapatok legénységi állománya, a mozgósítás esetére beidézendők 10 százalékának (17,097 illetőleg 2082) leszámításával is dusan fedezhető lesz, és hogy a közös hadsereg tartalékából a honvédség szabadságot állományába áthelyezett legénységnek azon része, mely műszaki csoportoknál, különféle intézeteknél, szekerészknél stb. szolgálat mozgósítása esetén honvédségi műszaki csapatok és egyéb tábori intézetek hiánya miatt a közös hadseregben lében nagy részben ismét a közös hadseregbe lében beosztandó a honvédség, állomány kielégítésére nem szükségeltetvén, hátrány nélkül átengedhető. Másként áll ez azonban a tisztai állományra és a megkívántató lovak nagy mennyiségére nézve, amely nyben általános mozgósítás esetére a gyalogságnál 576 tisz, 153 háta és 2128 igás ló, a lovaságnál pedig 75 tisz, 6913 háta és 921 igás ló hiányzik. A hiányzó lovak fedezésére a conscriptio szerint nyilvántartott 16-állományból dusan eszközölhető lesz ugyan, és kétséget sem szenved, hogy az első sorban kivonuló csapatok a melyek idomított háta lovakkal rendelkezhetnek, és használható igás lóanyagot köny-

nyebben szereznek, e tekintetben hiányt nem fognak szenvedni, és hogy a másodrendben felállítandó csapatok kivonulásáig megővántató háta ló anyag idomítása is némi nehézségek leküzdésével teljesíthető lesz, de a tisztai állományban mutatkozó óriási hiány, tekintve, hogy a szabadságot állományu tisztak nagy része is alig tett elégett védkötelezettségének, — a honvédség kötelekéből való kilépését jelenti, oly intézkedések tételére utal, melyek a baj gyökereket orvoslását előmozdítani képesek.

A közös hadsereg tisztjei, tiszthelyettesei és hadapródjai részére fizetési pótlék és szolgálati díj-emelés, valamint az újonnan kinevezett őrnagyok részére lótarítás címén rendszeresített illetmények 1886. évi január elsején lépnek életbe a következő módon. A tényleges állományban levő tisztak (ideértve a hadbírakat, orvosokat ss számvevőket), a 2-od osztályu századosoktól lefelé havonként 10 frt fizetési pótléket kapnak, mely osztatlan illetményt képez és a melyet minden hónap elsején a rendes fizetésre vonatkozó alaptörvények értelmében előre fizetnek ki. Ezen pótlék azonban nem illeti meg azokat kik Dalmátia meg határozott állomásaiban, vagy az okkupált tartományokban (ide értve a Lim vidékét is), ugys élveznek fizetési pótléket, továbbá a kik készenléti és tábori pótléket kapnak; s nem illeti a nyugdíj állományban levőket, kik ezen viszonyban szolgálatra hivatathatók be és a katonai rokkantak házába felügyelés végett beosztott tisztakat. A tiszthelyettes hadapródok (segéd-orvos) részére rendszeresített szolgálati illetmény 8 frtről 12 frtra emeltetik. Azon hadapródok részére pedig, kik tiszthelyettesi rangot nem viselnek, havonként 8 frt szolgálati pótlék rendszeresítettik, mely a tiszthelyettes hadapródok részére megállapított szolgálati pótlékek szabályozó alaptörvények értelmében fog kiszolgáltatni. Minden újonnan kinevezett őrnagy, aki kinevezésétől fogva magasabb, nevezetesen egy ló eltartására takarmányilleték élvezetébe lép, békében ug, mint mozgósítás esetén, egyszer s mindenkorra egy ló beszerzésére és felszerelésére 600 frtot kap, mely illetmény a kinevezés napján lép életbe.

Megüresedett ösztöndíj állomások. Az 1885—6. tanév kezdetétől következő ösztöndíj-állomások jöttek üresedésbe, nevezetesen: budai Mária Terézia-féle 3. esetleg több, egyenkint évi 120 frttal; váci Mária Terézia-féle 1. évi 120 frttal; Koháry-féle 1. évi 120 frttal; a Gazsi-féle alapítványnál 1. évi 160 frttal; a Verbecy-féle alapítványnál 1. évi 120 frttal. A fent-nevezett ösztöndíjakat csak kath. vallásu tanulók nyerhetik el, ha legalább az első gymnazialis vagy reálostályt valamennyi tantárgyból jeles előmenettel végezték, megjegyezvén, hogy a Gazsi-féle csak családi leszármazók tarthatnak igényt.

Kérdés merült fel, vajjon a községi bucsúk alkalmával rendszerint tartani szokott vásárok országos jellegűek-e, avagy inkább a heti vásárok kategóriájába tartoznak-e? A p-i kamara véleménye a következő: Országos, valamint heti vásárok törvényszerűleg csak kiváltság folytán, vagy a magas kormánytól nyert engedély mellett tarthatók. Ha itt-ott a községekben ugynevezett bucsúvásárok tartatnak, anélkül, hogy az illetők erre kormányi engedély által jogosulva volnának, ez általában csak régi szokás alapján történik; mely szokás ellen eddig, mivel kifogás senki által sem emeltetett, a hatóságok leg több esetben köz-igazgatási szempontból intézkedni alkalmassan nem tartották és most sem tartják. (?) Országos vagy heti vásárok kategóriájába azonban a bucsúvásárok ép oly kevésbé számíthatók, minthogy nincs megengedve e vásárokon helypénzt szedni, mert erre már a kormány engedélyre szükségeltetik.

Ha egy községben a képviselő testület valamely új állomás rendszeresítését elhatározza, a mennyiben ez a községi lakosok nagy megerheltségével nem jár s azon hivatalra szükség van és a mennyiben ezen megállapodás a község kebeléből felláfolamódással meg nem támadtatik, a törvényhatósági bizottságnak az ilyen megállapodás megsemmisítésére vonatkozó határozata helyt nem foghat. Ily értelemben határozott a belügyminiszter Kr. Sz. megye közönségéhez f. évi 39,928. sz. a. intézett következő rendeletében: A törvényhatósági bizottságnak f. é. 128. sz. a. hozott határozata, mely szerint Bozovics község képviselő testületének egy községi kézbesítő állás rendszeresítésére vonatkozó határozatától a jóváhagyás megtagadtatott, a nevezett község részéről közbevetett felláfolamódással folytán felülvizsgáltván, a felláfolamódásban felhozott indokok figyelembe vételével és tekintettel arra, hogy a község adófizetői, a különben is csekélymértvű községi pótdadó mellett, ezen állomás szervezése folytán érzékenyen terheltetni nem fognak, a megye bizottsági határozat megváltoztatásával, a kért községi kézbesítő állomás rendszeresítése annyival inkább megengedhetőnek találtott, mert a községi képviselő testületnek ez iránt hozott és szabályszerűen kihirdetett határozata, a község kebeléből felláfolamódással megtámadva nem lett.

Irodalom.

Megjelent „Tanügyi Lapok“ 8. száma. Tartalom: Tanügyi érdekeink s a szegedi egyetem. Dudas Gyulától — Az elemi iskola olvasókönyvéről. (Befejező közlemény.) Piller Györgytől. — Lépünk akcióba! Balás Imrétől. — Szabályzat a testgyakorlás, mértani rajz (technikai része) és a szépirás tanulása alól való fölmentés ügyében. — Iskolai értesítők. III. — Krónika.

A „Magyar Dal-Album“ című egyetemes magyar népdal-gyűjtemény eddig megjelent öt kötete ezer magyar népdalt foglal magában. Ezen első ezer dal is a n. é. közönséghez intézett többszörös felszólításunkra küldetett be az ország különböző vidékéről s reméljük, miszerint jelenlegi kérelmünk közzététele után, a második ezer dal is rövid idő alatt egybegyűl. Felkérünk tehát mindenkit e hazában, hogy a ki csak ismer egy vagy több oly magyar népdalt, a melyek a „Dalalbum“-ban még nem jelentek meg, szíveskedjék azokat egyhangra lehanglejyezni s azok teljes szövegét is leírva, alulírott szerkesztőséghez be-

küldeni és mi a dallamokat zongorára alkalmazva a „Magyar Dalalbum”-ban, a szöveget pedig a külön megjelenő szövegkönyvben, a „Magyar Daltár”-ban fogjuk közölni. Meg vagyunk győződve, hogy Magyarország minden lelkes fia és leánya készséges örömmel teljesítendő kérélmünket, annyival is inkább, mert ezzel a nemzeti oltárra áldozs oly mű létesítéséhez nyújt segédkezést, mely megbecsülhetlen örök kincse lenn a magyarnak. A „Magyar Dal-Album” szerkesztősége Győrött.

Beküldetett: a „Katholikus Hitoktatás” havi folyóirat decemberi füzeté, melynek tartalma: I. XIII. Leo pápa körlevele az államok keresztény szervezeteiről — 2. Simor János bíboros hercegprímás és a hitelmezés. — 3. Az elemi hitoktatás mint szívképzés. — 4. A hitoktatás egyházi szervezete a kereszténység 5. századában. — 5. Levelezés: Székesfehérvárról és Zomborból. — 6. Irodalom: Szolcsányi a kath. papság irodalmi munkássága, folytatás. — 7. Lap-szemle. — 8. Vegyesek. — 9. A kath. szellemi hírlapok és folyóiratok jegyzéke. — 10. Irodalmi értesítések. — 11. Szerkesztői posta a borítékon. — Láthatni ebből, hogy a folyóirat sikerülten van összeállítva s minden tekintetben megfelel a törekzés a jogos várakozásnak: — miért is melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe! — Megrendelhető Kalocsán, Fonyó Pál szerkesztő s képezeti tanárnál, ára egész évre csak 2 frt 50 kr., negyedévre csak 65 kr., növekedéppapok, tanítójelöltek számára 1 frt 60 kr., negyedévre 40 kr. Szegényebb ellátású papok erga intentiones is kaphatják. Mutatvány számmal szívesen szolgál a szerkesztő.

Szász Károly püspöki látogatása.

Az alsó-baranya-bácsi egyházmegyének a tavaszon történt meglátogatása után még hátramaradt bácsi része — tizenegy anyaegyház s a csajkás kerületi diasporák — meglátogatását f. évi szeptember havára tűzték ki, s szeptember 3—16. napjain Isten segédelmével be is fejezték az anya s hozzájuk tartozó anyaegyházakban; a volt Csajkás kerület terbe vett meglátogatása azonban, kübejött s alább említendő körülmények miatt, ezuttal elmaradt.

Az egyházmegye e részében öt magyar ajku anyaegyház (Pacsér, Ó-Morovica, Feketehegy, Piros és Ujvidék — a szintén magyarajku Baja, már a tavaszszal részesülvén látogatásban) és hat németajku anyaegyház (Uj-Szivac, Ó-Szivac, Cservenka, Uj-Verbász, Torzsa és Uj-Sóóvé) és szintén németajku anyaegyházak: Német-Feketehegy, Ó-Verbász, Kucura, Deszpot-Szent-Iván, Ó-Sóóvé — s legelől egy magyar ajku leányegyház, az Ó-Szivachoz tartozó zombori, végre a leányegyházak sem alkotó s csekély számú híveket számláló Kula — Uj-Verbász mellett — tehát összesen 18 pont képezte látogatásom tárgyát, melyben főt. Szilády Aron egyházkerületi főjegyző és nt. Kármán Pál esperes urak, világi részről pedig tek. Kozma László egyházmegyei jegyző (Zombortól Torzsaig), azután tek. Keményi Pál egyházmegyei tanácsbíró (Sóóvtól végig) voltak kísérőim és tarsaim, kik fáradságomat és munkámat atyáim szeretettel és készséggel osztották meg s ha némi eredményre vezetett, annak érdemében osztoznak.

Mielőtt az egyes egyházak meglátogatásának részleteire s azokban a püspöki vizsgálatnak leírására térnék, némely általánosságokat kívánok előre bocsátani.

Valamint Baranyában, ugy itt Bácsban is, a világi hatóság részéről a legelőzékenyebb fogadtatásban és szíves gondoskodásban részesült az egyházi látogatás. A megye székhelyén Zomborban — mely első állomásunk is volt, mélt. Sándor Béla főispán és nagys. Schmausz Endre alispán ur részesítettek a legelőzékenyebb fogadtatásban, mintán már Bajmokon a megye határán a járási szolgabíró üdvözölt. Azután az illető járási szolgabíró urak, a városok polgármesterei, valamint a községek bírái s elöljárói mindenütt tisztelettel fogadtak, a szolgabírák járásuk egész területén kíséretünkben voltak s mindenben a legnagyobb előzékenységgel jártak kezünkre és támogattak. Utainkban azon öröndetes meggyőződést szereztük, hogy Bács-Bodrogh megye területén nemesak általában a legrendezettebb közigazgatási állapotok vannak, de különösen egyházi és iskolai ügyeink és érdekeink is a legnagyobb támogatásban részesülnek, a miért e megyei községeknek elismerésem s hálás köszönetemet szóval is, írásban is kifejezni el nem mulasztottam.

De igazán meglepő s feledhetlen előzékenységet tapasztaltam, ugy igénytelen személyem, mint különösen püspöki hivatalom és állásom iránt a különböző felekezetek s nemzetiségek részéről is. Nemesak a testvér ág. hitv. evangélikusok, — hanem a római és görög kath. a görög keleti és izraelita felekezetek tagjai, élükön mindenütt papjaikkal, valamint a német, tót, szerb ajku lakosság is mindenütt a legrokonszenvesebb fogadtatásban részesítettek. Mivel saját felekezetünk lelkeséi, gyülekezeteik nagyjával aprajával együtt rendszeren templomaik ajtajában vártak: a községek határához, számos kocsiokon, nagy lovas bandériumokkal, a községi elöljárókkal együtt a többi felekezetek papjai jöttek elénkbe s többnyire valamely más felekezet lelkeséje, — majd a római katolikus, majd a görög katolikus, majd a görög keleti fogadott ékes beszédekkel és testvéries üdvözléssel, hangsúlyozva mindenütt a felekezetek és nemzetiségek közötti összetartás és békek együtt él és szeretetteljes igéit, a mire én is hasonlóval, a közös bázis szeretetére s az egy Istenben való hit és testvériség érzelmeire való buzdítással feleltem s a magyar ajkú és szívek hangos Eljeneibe a Hoch! és Zsivó kiáltások testvériesen vegyültek el. Volt, oly eset is, hogy a más felekezet lelkeséje azzal végzte üdvözlő beszédét, hogy „főpásztori áldásomat kérte magára s körülötök sereglet hűveit” — mire én természetesen azzal feleltem, hogy „áldásra való erő nincs ugyan bennem, gyarló emberben; — de kérem az egek Urát, a kitől minden jó adomány és tökéletes ajándék származik, hogy áldja meg a haza minden hű fiát, Istennek egész népét, a nyáját az ő pásztoraival” stb. A hazafiasság és testvériség hasonló érzelmei nyertek mindenütt kifejezést azon számos ovatókban is, a melyekben a községekben benn részesültem. Fe-

lekeztek s testületek mindenütt üdvözlő küldöttekkel tisztelegtek — a nagyobb községekben ünneplés közepébe rendeztetek, két helyen zene stb — s mindezen alkalmakkor valamennyi szónok részéről az említett nemes érzelmek fejeztettek ki, általam is mindannyiszor viszonzozva.

Magok a meglátogatott egyházak mikép fogadtak? ugyanezzel az őszinte szeretettel, bizodalommal és lelkesedéssel, melylyel baranyai testvéreik. Szeretők viszonzása volt annak, melyet eléjükbe vittem; bizodalom hasonló bizodalommal ébresztett bennem s lelkesedéük fokozta az enyémet. Ő-zintén szólva, sokkaltam — személyemnek is, állásomnak is, a mit tettem. De magok őszintéből tették őszinte szívvel, s azért hálával kellett elfogadnom a kitüntetés tüségét is. Ohajtanám magamért, ha a püspök fogadása egyszerűbb és zajtalanabb lenne; de a nép, — s ki-vált a magyar nép — természetében van, hogy szívességét zaj és fény nélkül nem tudja nyilvánítani, s azért meg kell neki bocsátanunk, ha a körülötte, bár rajta kívül levő világgal is láttatni kívánja: hogy fogadja s mennyire szereti és becsüli ő az ő püspökét. S az egymást fokozó és egymásra ragadó lelkesedés hangulatában fogékonyabbá válik a külsőségek mellett — az iránt is, a mi a püspöki látogatásnak lényege: t. i. a vallásos buzgóság és az erkölcsi élet ébresztésének és élésétésének az eszközlése iránt.

Bácsmege dúsgazdag rónáján fekvő egyházaikban, sok tekintetben más talajon jártam mint Baranyában. Ott egy háromszázados mult emlékei között, nagy reformátoraink lábnyomain, — itt egy aránylag új csak száz éves telepítvény, de ez idő alatt rendkívüli jólétet és felvirágzást elért lakosság körében. Ez egyházak (az egy még újabb, mert csak a jelen század elején keletkezett Ujvidék kivéve) a mult század kilencedik tizedében (1784—6.) keletkeztek, a török kiűzése után, a pusztán maradt térekre való telepítésekkel; jlesen a német ajkuak József eszászár által a rajnai Pálzból s Hannoverből behíva, földdel, kész házakkal stb. ellátva, tíz évi adómentességgel ide beédesgetve, részint reformátusok, részint evangélikusok, kik hitüket magig meg is tartották, de némeket is maradtak; mert ámbár (a reformátusoknak) többnyire magyar papjaik és nagyrészt magyar (vagy legalább magyarul is tudó) tanítóik is voltak, magyarosításokra, sőt a magyar nyelv tanítására is, közel egy század alatt semmi, de épp-én semmi nem történt, holott már 1843-ban elrendelte az egyházkerületi közgyűlés — egy előfordult eset alkalmából — „hogy a németajku egyházakban időről időre magyar egyházi beszédek tartassanak”, a miből természetesen semmi sem lett, de hogy arra semmi előkészület nem is tétetett s annak utja bár lassanként, nem egyengettett: ez örökös folt marad az egy század alatti lelkészek s tanítók, részben az egyházi felügyelőhatóságoknak is hazafias érzületén s lelkiismeretén. Ujabb időben maguk a németek kívánják, követelik, sürgetik gyermekeiknek az iskolákban magyarul tanítását — módosabbak a nyelv megtanulása végett magyar helyekre is elküldik gyermekeiket; s az 1879. XVIII. t. c. élethe lépte óta történt is valami e tekintetben; némely helyt csak éppen törvény legkisebb mértékeig, némely helyt valamivel több is, de sehol sem elég — a minek részben ugyan a lelkészek is, főleg azonban a tanítók az okai, kik a nyilvánítás gyakorlati módját nem is értik, s annak fáradságos voltától fáznak is. Püspöki látogatásomnak, e német községekben egyik főszempontja s célja volt, a magyar nyelv terjedésének lendületet adni s miután e részben a lelkészek és magok a presbyteriumok s általában a gyülekezetek részéről is kétségtelen jeleivel a jóakarataknak és kellő támogatással találkoztam, — a tanítóknak pedig a leghathatóbb intések mellett a szükséges gyakorlati utasításokat is megadtam, az eredmény iránt jó reménnyel vagyok, ha a körülkészek, az egyházmegyei és kerület által is támogatattni fogok.

Ugyanezen időben (1784—6) telepédtek a magyar egyházak: Ó-Morovica, Pacsér, Feketehegy és Piros is — Hevesmegye és Nagykovács, Jászág, túlnépes nagyobb községeiből. Az egy Feketehegyt kivéve, hova a közsézd német községek tekintélyes számú rajokat bocsátottak — melyekből a községben német leányegyház lett, mely a magyarba nem olvadt bele — a többi három megmaradt tiszta magyarnak. A két első vált a hatvanas években a nazarénizmus bűcsőjébe, mely Pacséron keletkezett s innen terjedt el, de csakis a magyar községekbe (a németek nem vették be) s át Baranyába is. E magyar községek különben virágzó, népök jó, jámbor, dolgos és módos is, bár ez utóbbi tekintetben a németek fölülmulják; felül, egészen a testiekről való túlságos szorgalmaskodásig, melytől — a lelkiek érdekeiben inkább óvni kell őket a vallás nevében.

Olynemű bűnök, mint a minőkkel Alsó Baranyában találkoztam, itt hála Istennek nem uralkodnak — e részben püspöki látogatásom sokkal könnyebb és kellemesebb volt, mint a baranyai részen; ámbár itt is volt ok és alkalom az intésre, teddésre és dorgálásra — mint az alábbiakból ki fog tűnni. De örömmel és hálával mondhatom, hogy intéseimet, sőt feddéseimet is, a gyülekezetek itt is mindenütt jó néven vették s azok — remélem — nem is maradtak hatástalanul.

Intéseim egyik főtárgya volt, a más felekezetek — s nemzetiségiekkel való békek együttélés — s keresztényi atyafias szeretetre való buzdítás. Bács vármegyében, hol a magyar kisebbség*) a sokkal nagyobb számú németek, szerbek, bunyevácok és rutének s tótok közt való lakásra van utalva, a különböző felekezetesek által is részekre osztva: csak a közös haza szeretete s az emberiségi és felebaráti közösség képezhet oly kapcsolatot, mely békek együttélésben tarthatja meg a fajokat egymás között. Az 1848 — 1849-iki nagy viharok után — tanulván maga kárán mindenik népfaj — most a békekesség, hála Istennek, meglehetősen helyre van állva: s az egyháznak, Krisztus a s szeretet Isteneg egyházának egyik legszebb hivatása, egyik legszentebb kötelessége,

*) Félreértések kik erülése végett meg kell itt jegyezünk, hogy meggyekben a magyarság relative igen is nagy többségben van; mert az 1881. népszámlálás statisztikája szerint magyar van 234,352; német 162,894; dalmát és szerb együtt 177,081. A püspök ur a kisebbséget bizonyára abszolút viszonyításban érte. Szerk

e jó békekességet a kölcsönös szeretet hirdetése által ápolni. S midőn ennek éppen irányomban, a többi felekezetek és népfajok oly megható példát adták: én sem mulaszthattam el, erre inteni az enyémet.

A bácsi egyházakban általában mindenütt díszetes jó rend uralkodik; a presbyteriumok mindenütt a zsinati törvényeknek megfelelőleg szerveztek; kötelességeket a legtöbb helyt buzgón teljesítik; a lelkeséi és tanítói fizetések pontosan kiszolgáltattva; az egyházi épületek jó karban (csak tűz ellen biztosítva nincsenek); az iskolába járás átlag kielégítő; jegyzőkönyvek, anyakönyvek mindenütt rendben, az anyakönyvek a német egyházakban is magyarul vezetettek; az erkölcsi állapot általában kielégítő; az egyház iránti buzgóság nincs hanyatlóban, versengések ritkák; az egyházi tisztviselők megbecsültek s többnyire jó békekességben élnek a gyülekezettel és a presbyteriummal.

Végül megjegyző a püspök ur, hogy egyházlátogató körutját, a Felső elött felekezete hódolatát Pozsegán tolmácsolandó, negyedfél napra félbeszakította, s ez után Ujvidéken és Piroson igen, de már a volt csajkáskerületi egyházakban meg nem fordulhatott, bármennyire szeretett volna.

Ezen becses jelentést bizonyára őszinte örömmel olvassák kivonatban mindazok, kik meggyeük reputációjára féltékenyek.

Bács-Bodrogh megye községi és körjegyzők egylete által 1885. évi december hó 3-ik napján Zomborban a megyeháza II-ik emeleti kistermében tartott rendes évi közgyűlésének

Jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Elnök: Milassevits Antal. Alelnökök: Grucis János és Bosnyák János. Főjegyző: Radimetzky Ferenc. I-ső jegyző: Preszly János. II-od jegyző: Zsupánszky Lyubomír. Pénztárnok: Eimann Károly. Rendes tagok: Budánovits Árpád, Kaich József, Berecz Károly, Dosztig József, Sztanimirovits Ignác, Rédey Lajos, Seulty Kornél, Schwerer Lajos, Kunszabó Antal, Deák Andor, Barity István, Neszmírák Mátyas, Czirák József.

I. Egyleti elnök Milassevits Antal a mai napra összehívott közgyűlésen megjelent egyleti tagoknak szíves üdvözlése után az ülést megnyitván, felolvasott elnöki jelentése, melyben a mult évi december hó 11-ik napján Zomborban tartott közgyűlésen nyert megjelölés körüli kitéjtett intézkedéseit részletesen adja elő s az egylet vagyon állását következőkben tünteti fel.

A mult évi zárszámadás eredménye volt 1109 frt 57 kr. Ehhez hozzáadva a folyó évre kivetett tagdíjakat 175 tag után 2 frtjával 350 frt. Összesen 1459 frt 57 kr. Ebből leszámítva a folyó évben november hó végéig felmerült összes kiadásokat 267 frt 47 kr, maradt tiszta vagyon 1192 frt 10 kr. Még pedig készpénzben és takarékpénztári betétben 378 frt 10 kr, kint levő követelésekben 814 frt, összesen 1192 frt 10 kr. A mult évről maradt 592 frt hátralék és a folyó évi 350 frtnyi előírásra a folyó évben befizettetett összesen csak 128 frt.

Ezen elszomorító adatok közlése mellett sajnálattal kell megemlítenie, hogy a kartársak és egyleti tagok egy nagy része felszólítására dacára az oly csekély összegből álló egyleti tagdíjakat rendszeren be nem fizetik s így azon kényszerhelyzetbe hozzák az egyleti közgyűlést, hogy a tagdíjak erőves behajtása iránt rendelkezésre álló komolyabb tényezők közreműködésének kikérését lesz kénytelen már a mai közgyűlés folyamán elrendelni.

Előadja továbbá, hogy az 1881. évi közgyűlés XI. számú határozatához képest a magyarországi községi és körjegyzők központi egyletének 1885. évi szeptember hó 13-án Budapesten Eimann Károly és Radimetzky Ferenc tagokkal jelen volt és megyei jegyzői egyletünket képviselet.

Különösen intézkedett az iránt, hogy a telekkönyvi betéteknek a földadókönyv és az állandó kataszter adataival megegyező szerkesztéséről és a telekkönyvi rendeltet pólásairól és módosításáról a nagyméltóságú m. kir. igazságügyi miniszter ur által az országgyűléshez benyújtott 86. számú törvényjavaslat 68. §-a ellen, mely a telekkönyvhöz írásban benyújtott kérvényeknek kir. közjegyző vagy ügyvéd általi ellenjegyzését rendeli el és csupán 200 frt értékű képviselő telekkönyvi jog megszerzésére vonatkozó írásbeli beadványokra nézve kívánja fenntartani a községi és körjegyzők által eddig korlátlanul gyakorolt közreműködést — meggyeink összes községei elöljáróságai által kerületi országgyűlési képviselőjüknél kérvényezzenek, hogy a törvényjavaslat fent jelzett szakaszának mellőzése iránt, mely mintegy előbb-utóbb zsákmánnyul fogja kiszolgáltatni ugy magát a telekkönyvi intézményt, mint a kisebb birtokos nép-osztályt az ügyvédek és kir. közjegyzők megélhetésének — tehetsége és befolyásának egész súlyával a szükséges lépéseket megtenni méltóztassék. Hiszi, hogy országos képviselőink az általuk képviselt nép jólélfogott érdekében is elkövetendnek mindent, hogy a megtámadott 68. §. célzott intézkedése teljesen mellőztessék s a legrosszabb esetben, mint azt megyei törvényhatóságunk is kérelmezte — a 200 frtban megszabott érték 1000 frtra felemeltessék.

Szomorú kötelességének tartja megemlékezni azon kartársakról, kiket legutóbbi közgyűlésünk óta a körülhatatlan halál soraink közül kiragadott.

Elvesztettük Hauke Antal esataaljai, Nikolits Lajos pívnicai és Poppovits Szilárd adai kartársainkat, karunk érdeműs tagjait s midőn az elköltözöttéktől szívünk mely fájdalommal bucsúzunk el, őszintén kívánjuk, legyen nekik a takaró hant könnyebb, mint az élet súlyos terhei s legyen emléküik áldott és örök azok között, kiknek tisztelt és szeretett barátjaik és kartársaik voltak.

E szerint egyletünk rendes tagjainak létszáma hárommal fogyott.

Van tehát egyletünknek jelenleg összesen 172 rendes pártoló és 6 tiszteletbeli tagja.

A felolvasott jelentést a közgyűlés a választmány javaslatához képest egyhangúlag tudomásul vette.

II. Olvasottat Milassevits Antal, Eimann Károly és Radimetzky Ferenc egyleti küldöttek jelentése, a magyarországi községi és körjegyzők központi egyletének 1885. évi szeptember hó 13-án Budapesten tartott rendes évi közgyűlésének lefolyásáról.

A választmány tudomásul vétetni javasolja. A felolvasott jelentést a közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette.

III. Felvételét Karl Bálint volt egyleti pénztárnok által 1884. évre szerkesztett egyleti számadás átvizsgálása.

Ezzel kapcsolatban felolvasott a választmányi ülésből kiküldött Bosnyák János és Preszly János számvizsgáló bizottsági tagok jelentése.

A választmány a számvizsgáló bizottság jelentése alapján — miután az 1884. évre szerkesztett egyleti számadás minden tétele kétféleképpen okmányolva, kifogástalannak találtott — számadó részére azon esetben, ha az általa a esőbe jutott eszervekai előleg- és hitel-egyletbe elhelyezett készpénzt és kamatait utódjának átadni fogja, a felmentvény kiadását javasolja.

A bemutatott egyleti számadást a közgyűlés is egyhangúlag és helyeslőleg elfogadta s a pénztárnok részére a felmentvény kiadását a mint a esőbe jutott eszervekai előleg- és hitel-egyletbe elhelyezett 361 frt 57 krnyi készpénzt és felszaporodott kamatait utódjának átadja; a rendelkezés, megbízván elnököt, hogy a volt pénztárnokot erről kivonatlat haladéktalanul értesítse.

IV. Elnök bemutatja a jövő évi költségvetési előirányzatot, kérvén azt felolvasatni és határozni.

A bemutatott költség-előirányzat egész terjedelmében felolvasatván, azt a közgyűlés a választmány javaslata alapján egyhangúlag elfogadta.

E szerint tehát a költségvetés következőképpen állapított meg az 1886-ik évre.

I. Bevételek. Tagdíjhátralékokból 300 frt. Az 1886. évi tagdíjjarulékokból 300 frt. Takarékpénztári kamatokból 15 frt. Összesen 615 frt.

II. Kiadások. A központi egyletre fizetendő tagdíjakra és az évkönyvre 129 frt. Az egyleti képviselők utiköltségeire 150 frt. Nyomatványokra 50 frt. Postadíjakra 30 frt. Előre nem látottakra 50 frt. Összesen 409 frt.

III. M. é. l. g. Bevételek tesznek 615 frt. Kiadások tesznek 409 frt. Mutatókiz felesleg 206 frt.

V. Felvétel a magyarországi központi és körjegyzők központi egyletének folyó évi szeptember hó 13-án Budapesten tartott rendező évi közgyűléséből az ügyrend 4. §-a értelmében a megyei jegyzői egyletnek megvitatása és elbírálása alá utalt következő indítványok tárgyalása:

a) Tolnemegei jegyzői egyletnek a dologkerülők számára megyénként építendő dologházak létesítése tárgyában.

A választmány elfogadásra ajánlja.

A közgyűlés a választmány javaslatát egyhangúlag elfogadta.

b) Somogy megyei jegyzői egyletnek a marha- és ló-levelek átiratásáért járó díjak felemelése tárgyában.

A választmány elfogadásra ajánlja azzal, hogy az átiratási díjak felemelése a sertés-, juh- és kecske-járatokra is kiterjesszessék.

A közgyűlés a választmány javaslatát egyhangúlag elfogadta.

c) Gömör-Kishont megyei jegyzői egyletnek az országos központi jegyzői egylet közgyűléséhez beadandó mindenmennyiségű indítványok a megyei jegyzői egylethez leendő kiadására iránt.

A választmány elfogadásra nem ajánlja.

A közgyűlés, tekintve hogy az országos központi jegyzői egylet kormányzói legkompetensebbek a felett határozni, hogy mely indítványok adandók ki az ügyrend 4. §-a alapján a megyei egyletnek véleményezés végett, az indítványt egyszerűen tudomásul vette.

d) Ugyancsak Gömör-Kishont megyei jegyzői egyletnek a községjegyzői hatáskört érintő nyomatványok jegyzőke és mintáinak a központi jegyzői egylethez leendő felterjesztése iránti indítvány tárgyalása alkalmával ezzel kapcsolatban felvételét Zsupánszky Lyubomir egyleti II. jegyző indítványa, mely szerint az ottani törvényhatósági és községi közigazgatási ténen előírt időszaki jelentések, kimutatások határidejének nyilvántartása a vonatkozó törvények és rendeletek könnyebb felfalhatása, úgy az érvényben levő nyomatvány-mintákról általa szerkesztett „Atnézet” felülvizsgálása és esetleges kiegészítésére egy bizottság küldessék ki, a mely bizottság megállapodása, mint megyénk jegyzői egyletének indítványa, figyelembe vétel végett, az orsz. központi jegyzői egylethez felterjesztessék.

A választmány indítványozó Zsupánszky Lyubomirnak, az általa beterjesztett „Atnézet” szakszerű és fáradságos összeállításáért jegyzőkönyvileg köszönetet szavazni, a felülvizsgáló bizottságba pedig Zsupánszky Lyubomir, Bosnyák János, Eimann Károly, Preszly János és Radimetzky Ferencet kiküldetni ajánlja oly határozott utasítással, hogy a beterjesztett „Atnézet” mielőbb felülvizsgálni és a még netán szükségesnek mutató kiegészítéseket eszközölni iparkodjanak.

Egyúttal javaslatba hozza, hogy a kiküldendő bizottság által végleg elfogadott „Atnézet” megyei jegyzői egyletünk által is elfogadottnak jelentessék ki s az mint megyei jegyzői egyletünk önálló indítványa az elnökség útján a többi megyei jegyzői egyletekkel figyelembe vétel céljából leendő közlés végett az országos központi jegyzői egylethez felterjesztessék.

A közgyűlés a választmány javaslatát Mihályi János megyei főjegyző és tiszteletbeli tag indítványára azon megtoldással, hogy a kiküldendő bizottság elnöke Radimetzky Ferenc legyen s hogy a kérdéses „Atnézet” az egylet költségén leendő mielőbbi kinyomatásáról a kiküldött bizottság gondoskodjék s hogy annak egy-egy példány az összes megyei községek és az azok jegyzőinek használandás végett megküldessék, egész terjedelmében elfogadta.

VI. Felvétel az országos központi jegyzői egylet folyó évi közgyűlésének XI. számú határozatához képest az erdélyrészi magyar közművelődési és a felsőmagyarországi magyarországi egyletekbe leendő belépés és általában ezen hazafias mozgalom hathatós támogatása iránti intézkedés.

A választmány, tekintve a nemes célt, indítványozza, hogy úgy az erdélyrészi közművelődési egyesület, mint a felsőmagyarországi magyarországi egyesület részére az egyleti pénztárból 20—20 frtyi adomány a közgyűlés által megszavaztassék.

A közgyűlés hosszabb vita után a választmány javaslatát egy szótöbbséggel elfogadta.

VII. Felvétel a felszaporodott egyleti tagdíjhátralékok erélyes behajtása és a behajthatlanok leiratása iránti intézkedés.

A választmány, tekintve hogy a felszaporodott hátralékok befizetése iránti mindeu intézkedés eredménytelen volt, a hátralékok kényszer útján behajtására a megyei tekintetes alispáni hivatal felkérni, jövőben pedig az esedékes évi tagdíjak beszédésére járásokon az egyik választmányi tagot megbízatni javasolja. Erkölségi kötelességévé

tevéen a megbízandó járási választmányi tagnak, hogy az egyleti pénztárnok által minden év január havában neki megküldendő kimutatás alapján az újonozás alkalmával összejevő kartársak és egyleti tagoktól a tagdíjakat beszedje és az egyleti pénztárnok kezéhez haladéktalanul beküldje.

A közgyűlés a választmány javaslatát egyhangúlag elfogadta.

VIII. Egyleti elnök jelenti, hogy az alapszabályok 13. §-a értelmében hozzá indítvány be nem adott.

A mai napon a postán érkezett ugyan Hajdufi Károly esantavéri jegyzőnek a esantavéri nyilvántartás elvégzésére sakegyéneknek járásokonként leendő alkalmaztatása iránti indítványa, de az mint elkésett, a mai ülésen nem tárgyalható.

Tudomásul vétetett.

IX. Milassevits Antal egyleti elnök előadja, hogy a folyó évi júniusi törvényhatósági közgyűlésen, tekintettel 41 évi szolgálatára és agg korára, nyugdíjaztatását kérte; az neki megadotván, miután az alapszabályok 6. §. utolsó bekezdése szerint, tisztviselő csak tényleges alkalmazásban levő jegyző lehet, így az eddig hét éven át viselt elnöki tisztségről emzelen lemond, kérvén azt elfogadni. Köszöni kartársai folytonos gyámolítását és bizalmát s netáni fogatkozásaiért becsánatot kérve, magát továbbra is kartársai szíves jó indulatába ajánlja.

Mihályi János megyei főjegyző és tiszteletbeli tag az elnök lemondását sajnálattal veszi tudomásul s kiemelve a lemondott elnöknek úgy 41 évi hivataloskodása, mint különösen a jegyzői egylet körül szerzett érdemét, indítványozza, hogy a közgyűlés az elnök iránti tiszteletét és hálás elismerését jegyzőkönyvileg fejezze ki.

Radimetzky Ferenc az egyleti főjegyző mely fájdalommal válik meg a búcsúzó elnöktől s ezen, az összes kartársak által is átértett fájdalomt csak azon tudat képes némileg enyhíteni, hogy a távozó elnök magával vívén kartársai szeretetét ragaszkodását és nagyra becsülését magányában az egylet ügyeivel folytonosan foglalkozni, azok előmozdítását és az egylet felvirágzását tőle telhetőleg eszközölni s így a kartársaitól és az egylettől örökre elválni nem fog. Indítványozza tehát, hogy a közgyűlés a távozó elnököt, mint a jegyzői egylet megteremtőjét, annak 7 éven át volt buzgó elnökét, a jegyzői karnak 41 éven át fáradozó, kiváló tevékeny tagját, annak egyik díszét és oszlopát az összes kartársak tisztelete, szeretete és nagyrabecsülése jeléül a jegyzői egylet örökös tiszteletbeli elnökévé válassza meg.

A közgyűlés az elnök távozása felett érzékeny fájdalomnak és mely sajnálatának kifejezést adva, mindkét indítványt egyhangúlag elfogadta. Mihályi János főjegyző és tiszteletbeli tag indítványára felkérvén őt, hogy az elnökséget a mai közgyűlés végéig megtartani sziveskedjék.

X. Felvétel az egyleti elnöknek az alapszabályok 11. §-a értelmében leendő megválasztása.

Mihályi János tiszteletbeli tag hangsúlyozza, hogy bár az alapszabályok 11. §. harmadik bekezdése szerint az egylet tisztviselői titkos szavazás útján választandók, ha azonban a közgyűlés jelenlévők ezen intézkedéstől közakarattal eltekintenek, úgy a választás felkiáltás útján is megéjthető lenne. Az elnöki tisztségre ajánlja az egylet főjegyzőjét megválasztani.

A közgyűlés Mihályi János indítványa folytán a titkos szavazás mellőzésével az elnöki tisztségre az egylet főjegyzőjét, Radimetzky Ferencet, egyhangúlag és közlekedéssel megválasztotta.

A megválasztott elnök megválasztását megköszönvén, kifejezést ad azon aggodalmának, hogy vajlon képes lesz-e a személyéhez kötött várákóznak megfelelni oly kiváló és tapasztalt egyén után, mint a milyen elődje volt. Csakis azon egyhangú bizalom és jó indulat, mellyel jelenlévő kartársai őt környezni kegyesek voltak, önti lelkebe az erőt, hogy a kötelesség elől ki ne térjen s hogy a reáruházott tisztelet elfogadva, tevékenységét továbbra is az egylet érdekében érvényesítse.

Tiszttársaival együtt emyedetlen buzgalommal oda fog törekedni, hogy a köztvárákóznak megfeleljenek, hivatásuknak azonban csak akkor tehetnek eleget, ha működésükben kartársaik által gyámolítottat fogják. Mert az egylet felvirágzása nem egyedül annak vezetőitől függ, de főleg az összes kartársak vállvetett közreműködése és jó indulatu támogatásától.

A tapasztalás beigazolta azt, hogy együttesen tömörülve, minden nagy eszmét érvényre juttatni lehet, azért kéri kartársait saját érdekükben ne legyenek közönyösek, lépjenek a tevékenység terére, mert a községi jegyzőnek küzdeni kell nemcsak önmagáért, hanem utódaik érdekében is a jó ügyért, különösen a jelen viszonyok között, a mikor minden osztály saját erejére van utalva.

A jegyzői egylet útján alkalom van adva minden fontosabb és a jegyzői kart közelebről érdeklő ügyekben testületileg nyilatkozhatni, a községi jegyzőkre súlyosodó terheket összeműködés által könnyíteni, bajkait orvosolni és sorsukon javíthatni.

Legyen tehát az egylet jelszava kitartó szellemi munkásság a kartársak között, összetartó, egyetértő testvériség s főleg teljes bizalom és odaadás ügyünk iránt s akkor lesz az egyletnek jó elnöke s tisztikara s akkor fog a jegyzői egylet, habár lassan, de biztosan felvirágozni.

Nem elég azt azonban csak szóval óhajítani, hanem teljes erővel oda kell törekedni, hogy kitartó szorgalom és buzgóság s ha kell, áldozatkészség útján is azt mielőbb elérhessük.

Midőn tehát a kartársak szíves bizalmát hálás szívvel újolag is megköszönve, magát és tiszttársait továbbra az egylet jó indulatába ajánlja.

A megüritült főjegyzői állást a közgyűlés azonnal betölteni óhajtván, arra egyhangúlag Zsupánszky Lyubomir egyleti II-od jegyző és a II-od jegyzői állásra Deák Andor egyleti tag közlekedéssel megválasztván — nevezettek megválasztásukat megköszönték.

XI. Milassevits Antal elnök mielőtt a közgyűlést bezárná, meleg hangon mond köszönetet a közgyűlésen megjelent Mihályi János megyei főjegyző urnak azon érdeklődéséért, mellyel a községi jegyzők ügyei iránt folyton viseltek s különösen kiemeli maradandó érdemét, melyeket a községi jegyzők nyugdíjalapjának megalakítása és azok sorsának és helyzetének javítására irányuló buzgó és odaadó törekvései által szerzett.

A közgyűlés az elnök által mondott meleg hangú köszönet átérezésének zajos helyeslés és éljenzés által adott kifejezést.

XII. Több tárgy kitűzve nem lévén: elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Gruics János és Bosnyák János egyleti alelnököket felkérvén, a közgyűlésen jelen volt egyleti tagoknak a tárgyalás folyamán tanúsított higgadság és

tárgyilagossáért őszinte köszönetet mond és a gyűlést éljenzések közt bezárta.

K. m. f.
Radimetzky Ferenc, egyleti elnök.
Gruics János.
Zsupánszky Lyubó, egyleti főjegyző.
Hitelesíté:
Bosnyák János.

A despotikus nevelés.

Ki tagadná azt, hogy sok leleplezetlen titok van még, nemcsak az egész nagy természetben, hanem annak egyik porszemében, az emberben is. De a legkülönösebb, a legfátyolozottabb titok az, a mely az ember nevelésének tudását fedi.

Miért? — azért, mert az ember nevelésénél okvetetlenül szükséges, hogy a gyermek bensejét már zsenge éveiben is kifürkészük, él tét, életében tett minden nyilvánulatait helyesen megértjük. Ki tagadja azt, hogy ez oly nehéz feladat, mint egy ismeretlen világ lényegét megtudni, mely csak sejtett dolgokat zár magában?

Mert nem könnyű dolog a lélek ezerféle indulatát, az érzelmek sűrű hullámzásának okát egy hamar megtudni, hogy azok jól megittélve, helyesen képeztessek.

Igaz, tant állítottak fel ennek megkönnyebbítésére. Tant, egyiket a nagy Alkotó, az Isten, adta az embernek a szeretet képében, a másikat a tudomány nyújtotta — paedagogiai szabályokban.

Ebből következik az, hogy minden egyes nevelő vagy az Isten által beoltott szeretettel, az örökös szív közvetlen befolyásával neveli gyermekeit; vagy a neveléstudomány által nyújtott szabályokkal. Nem tagadható az, hogy helyesen használva, az egyik annyit ér, mint a másik.

De mit érhet az oly nevelés, mely a fentebbi eszközöket mellőzni kénytelen s így a lelkiület árnyalatai, a szív jó vagy rossz hajlamai, szóval a rejtettebb benső tulajdonságok elkerülnek a felfedezést? Okvetetlenül semmit sem ér, sőt a lehető legferdebb irányba téved.

A despotikus, vagy másként mondva a kényszer nevelés az, mely egyrésztől nélkülözi nevelésében az odaadó szeretetet, másrésztől pedig nélkülözi a neveléstudományt is, állván ő azon téves táborban, kik ezen elvet hirdetik, hogy: „Az ember természeténél fogva teljesen rossz.”

Nem adok kommentárt ez elvhez, mert mindenki átlátja ezen állításnak hamis voltát. Bigottnak, vagy legalább is despotikusnak kell annak lennie, ki ily tudatlan vádat állít, mert hogy az ember természeténél fogva teljesen rossz. — az bebizonyíthatlan.

Lehet, sőt bizonyos az, hogy az ember születése percétől, vagy jobban mondva születésével a toutina (átörökös) törvénye alapján bizonyos hajlammal lép már a világba. Ezen hajlam lehet jó vagy rossz — és csak a későbbi körülmény folytán pl. ezen hajlam nem nemesítettett, nem idomítottott, nem fójatott el kellő mértékig, vagy ezen hajlam alkalmas világot, körülményt talált, úgy hogy ez már valóságos természeté vált, akkor... akkor... de még akkor sem mondható általánosságban, hogy az ember természeténél fogva teljesen rossz.

Mert tudjuk azt jól, hogy az akarat többszörös kielégítése szüli a természetet, a váagnak többszörös kielégítése eredményezi a hajlamot, mely az embert vezérli. A gyermekben pedig még nincs akarat, annak csak vágya van, melynek mozgató motívuma a hajlam. A gyermek hajlamánál fogva tehát lehet rossz, de természetileg? — abszurdum.

Ez jellemzi a despotikus nevelést. De még továbbá jellemzi a szeretetlenség is. És pedig nincs kártekonnyabb befolyás, mint a melyet az isteni természetű megáldott mély kedéllyel bíró gyermekre a szeretetlenség gyakorol, ki ártatlan keblének meleg ragaszkodásával csüng mindenkin s ki ösztönszerűleg megérzi s megérti a szeretetlenséget.

Mit nyerünk ezáltal? — azt, hogy így a gyermek idő előtt érlelődik gondolkodásában és egy bizonyos beteges érzékenység befészkelé magát kedélyébe, mely későbbi időkben annyi bú, annyi keserű óra okozója.

Tagadhatatlan tehát, hogy a despotikus nevelés is a téves nevelési rendszerhez tartozik, mert ez szeretetlenségével a gyermek benső életét korán kifejleszti s gondolkodását életkorával össze nem férő komoly tárgyra és dolgokra kényszeríti.

S mi következik ebből? — az, hogy így a gyermekben hátráltatik az erkölségi erőnek kifejlődése s felemésztdik zsenge lelkének azon ereje és melegsége, a melyre később, hogy érzelmének csirái kelő frissességben és épségben kibajhassanak, ép oly szükség van, mint kikeletkor a földnek napfényre és esőre, hogy virágokat teremhessen.

A despotikus nevelés tehát kényszer hatalmával a gyermekeket korán érettségre viszi. Hogyan? — úgy, hogy elhagyatottságában és rossz bánásmód alatt saját gyámoltalanságára van hagyatva és utalva, hol egyedüli társa a keserűség.

Ily nevelési körülmények között a gyermek szülőinek jótékonyágát nem, csak terheit érzi, melyek ólomstílyal nehezdednek gyenge s szeretni akaró szívére. Oh pedig nincs hálásabb, mint a gyermeki szív, mely egyedül képes szeretni s a legmelegebben ragaszkodni azokhoz, kiket szülőknek, apóloknak és ol-talmazóknak ismer. Azért nem lehet nagyobb bün, mintha a szeretetnek égi magvát, melyet a teremtő a gyermek szívébe elvete, nem engedtetik a visonszeretet melegénél kikelni, hanem a borus, a keserű érzésekben, a magába zárkózottságban hagyják sülödni. És így a gyermek ahelyett, hogy egy egész életre örömet termő virág lenne, ahelyett mondom, egy ön-magát felemésztdő növényvé válik.

Oh hogy vannak oly szülők, kik elefedkednek a názárethi istenférfinak azon szép szavairól: „Hadjátok hozzám jönni a kisdedeket” stb. Pedig kérdezzük csak meg egy pogányt vagy egy tudós bramint, miért magasztalja a keresztény nevelést? Miért mondják, hogy az Isten nevelés tana az emberi szív melegségének, az emberi lélek nagyságának utólréhetetlen magaslátán áll? Azért, mert az egész nevelési rendszerét a szeretetből merítette.

Ebből az következik, hogy minden nevelésnek a szereteten kell alapulnia. Oh, hogy oly sokan vannak, kik elfeledik ezt!

De legjobban feledkeztek meg erről Évike szülei. El is mondom ezen kis leánynak nevelés történetét.

Évike egy uriosztályból való leány volt, ki alig volt két éves, midőn édes anyját a kéréletlen halál tőle elragadta. Így maradt a kis Évike árva. Azt mondják, hogy az anyátlan árva csak fél árva, lévén azért még neki egy gondviselő atyja, ki gonddal, szeretettel örökdió gyermekén De Évike egészen árva volt, mivel édes atyja — no mi türes tagadás — nem sokára nevének halála után újra megöszült.

Ez az új feleség annyira igénybe vette férje szívét, minden érzelmet, hogy Évike semmi, de még apai vonzalom se jutott. Az új „mamának” meg hát sokkal több gondja volt, — t. i. behálózni férjét, hogy ez minden szeszélyének kész engedelmessé szolgája legyen — mintsem „másnak” gyermekével az időt „veszítse”.

Mi természetesen, minthogy ezen viszonyok keserű levét a kis Évike kellet megélnia. A fiatalabb házi cselédek elkezdtek egymás között suttogni az ur és gazdasszony közt fenálló viszonyról; míg az öregebbek rosszaló fejesővállással gondoltak Évike jövőjéről.

Ugorjunk itt át négy évet, hogy eljuthassak azon időponthoz, mikor már Évike a rá gyakorolt benyomás alatt nevelkedett. Ebben az idő ájban a golya egy kis testvért is hozott neki.

— Na, te rossz leány, most már téged is foglak szeretni! — szölt Évikehez az atyja. Ez meghökent az apa eme nyilatkozatán s látszott, hogy küzdött a kis agyában felmerült problema megtejtésén. Nem volt ugyan még ekkor képes azt megérteni, de mégis különös benyomást tettek rá azon szavak, mert nem értette, hogy miért nevezte az atyja őt rossz leánynak s miért nem szerette addig, míg kis testvérkéje nem volt?

Gyermeki képzelete nem bírta ezt felfogni; de azonban rövid idő múlva még szomorúbb dolgot vett észre. Ugyanis a mostoha anyja még fukarabb volt hozzá nyájas szavakban s már feltűnőbbé tette a megkülönböztetést Évike és saját gyermeke között. És ezen észrevétel nagyon kinozta leányunk szívét s mert a mostoha naponként jobban-jobban érezte vele szeretetlenségét s megosztotta őt minden gyermeki örömtől.

Igy hatottak rá minden benyomások, melyek őt gondolkodóvá és szemlélővé tévők. Elénk figyelemmel s korát felülmúló érdekléssel szemlélte mostohájának minden dolyfős és túlszigoru bánásmódját. Az apa? — ez elvakítottva csinos nevének szerelmétől, no meg a házi békeség kedvéért is, Évikehez egykedű és hideg lón. Így nevelkedett, ily szeretetlenség közt volt Évike.

Oh pedig ez mily fájdalmas szült szívében! kinek apai vonzalom helyett: hidegséget; anyai szeretet helyett: keményszívűséget kellett tapasztalnia. Pedig ez a kis ártatlan leány vak szeretettel esüngött atyján és anyján.

Azt talán nem is kell mondanom, hogy Évike — mint már tizenegy éves gyermek — a nap legtöbb óráin át magára volt hagyatva. És itt szivesebben is volt, mint szülei — vagy pláne mostohája — közelében, kinek folytonos zsémbeléseitől csakugy vágyott szabadulni. És így, a mikor csak tehette, órákig elbarangolt a szabad természetben kiinn s egy néma vágy, egy homályos sejtélem által csalogatva tekintett maga körül, hogy fantáziáját élethűbb kép-ekkel, határozottabb alaku tárgyakkal mulattassa.

Tehát Évike most már azon időben volt, mikor a leánygyermek kedélye hasonlít már oly bimbóhoz, mely nyílni akarván, oly körülményt igényel, mely a kinyíló szirmok t se meg ne tagyassza, se meg ne égesse, nehogy a jellem kifejlődése előnyt vagy hátrányt szenvedjen.

Csak a szabadba vágyott Évike. Na meg az anyja is üzte oda: „Menj te képmutató, te kiálhatatlan szeméim elől” — volt a buc-úzó szava mindig. És a leányka ment, ment lesütött fővel, könybe borult szemekkel, hol a tiszta lég, a ragyogó napfény enyhíték ugyan, de el nem törlek amaz undorító szavak benyomását.

És hogy fogadta a mostoha Éviket, ha megint szeméi elé került? Gyalázó szavakkal, gyermekhez nem illó goromba szavakkal.

— Nézd — szölt egyszer férjéhez — de minden ok nélkül — a despota asszony: „ez a leány természetileg rossz, ez javíthatlan”. Pedig hát még ekkor Évike semmi bűne se volt. És mit felelt az apa a kegyetlen kifakadásokra? — a „békeség” kedvéért kontrázott a mostohának.

Ezek voltak azon méregesepek, melyek előidéztek Évikeben a meg nem érdemelt megszégyenítés feletti keserű méltatlankodást.

Oh pedig! mily kényesen kellene bánni a gyermek szemérmével, mely ép úgy mint a lepke szárnya, egy érintésre elveszti zománcát, ugy a gyermek ártatlansága is elveszti himporát, ha azt a szemtelen kitéjezések érintik. S mily könnyen előlhető a gyermekben a szemérem s mily könnyen elhomályosulhat a szív ártatlansága, ha azt egy durva, egy aljas szó érinti.

Az unalom, a szeretetlenség és az elhagyatottság üldözte az Éviket, ki már életének tizenegyedik évét betöltötte.

Mit tehetett ezek ellen? — azt, a mit már fentebb említettem. Ment a háztól el messzire, ki a szabadba, a szabad természetbe és ott ölte el az unalmát regény olvasással. És mily „kínos” volt ez neki!

Mohó vágygal egész napon át olvasott. És ezen olvasás által lelkében új gondolatokat, új érzéseket ébresztett. Rajongó lett tehát így, mely a meg nem engedett szabadságnak rabjává tette.

És most kérjük csak mily hatása lehetett a regény olvasásnak egy oly fogékony kedélyű, egy mindenki által elhagyatott tizenöt éves leánynak? Bizonyára nem üdvös.

Miért? — azért, mert — mint mondani szokás — a földet, a biztos talajt elvesztő, lábai alól s nyitott szemekkel ábrándozott.

Miről ábrándozott? — arról, a mi őt a bűne sodorta.

Eljött tehát az az idő, a midőn Évike pohara színgé telt. Választania kellett, hogy tovább tölje-e szüleinek despotikus rendszerüket, vagy . . . vagy menjen el messzire? A leány az utóbbit választotta . . . És ment . . . ment lesütött fővel, könybe borult szemekkel oda, a hol: „Tiszább a lég, ragyogóbb a napfény”.

Elment Bécsbe, megfordult Londonban és végre lekerült Pestre „varrónőnek”. Az utat kalauzolta a regényes vágya.

Miből élt ez idő alatt? „A ki a mezők liliomait ruházta” — stbit tudjuk. Évike szép leány volt, megélt még a „flaszteron” is. De nem sokáig, mert egyszerre csak az „aranyfiatalság” is kezdte Éviket — nem szeretni.

Mit tett ekkor? Megint rábáta magát regényes vágyaira. Elment a Rókus kórháznak halottas kamrájába . . .

Ime a despotikus nevelés eredménye.

Hj. Jang Eri.

Karácsonykor.

Jövel karácsony tündérszép regéje,
Mutasd felém tündöklő arcodat;
Milyen vagy most, hogy immár vívni kezdtem
Az étellel kegyetlen harcokat?

A gyermekálmok fényes bűvkörét, hajh
Rég elsöpörte a végzet szele,
A te képed is, ó boldog karácsony,
Az is, az is rég elrepült vele.

Igy vesztí kincseit a szív egyenként,
Mig pusztá rom lesz a dús palota;
Igy vesztí szívm kincseit egyenként,
Ködfátyolképek, ábrándok . . . oda!

Pedig csak az a szívben a valóság,
Mit edes önfeledten álmodik;
Oh bár megőrizhetné büszke álmát
A legutolsó dobbanaság.

A régi tanya most is épen áll itt,
Hol üdvösségre ébresztett a regg;
A vén akác is zuzmarával terhes . . .
Az uton röpdes bús hollósegeg.

Mind régi képek; ám akkor lelkemben
Virító zölddel pompázott tavasz;
S most ott is zordon tél tanyázik, ott is
Tarlott mézőkőn fú a szél, havaz.

Egy kis lombot a régi zöld virányból!
Parány óadt a sivatag felett!
Percig feledni lelkem pusztaságát,
Sivár ködével az örök telet!

Völgyi Gusztáv.

KARÁCSONYI TÁRCA,

vagy:

HOGYAN LEHET YÖLEGÉNYT FOGNI.

Humoreszk.

Itta: Xanthos.

Alkalomszerű most a karácsonyi — és egyéb babonás szokásokról regéink, melyek birtokába — garçon legény létemre (de haragszanak érte a lányok) — a viruló menyecskek és főkötő alá való fiatal lányok útján voltam szerencsés juthatni.

Ezzel akarok én téged kedves olvasóm és olvasónóm a karácsonyi szent ünnepek alatt egy kissé untatni, ha ugyan elköveted magadon azt a szörnyűséges spanyol-inquízíciót, hogy ezen kis tárcámat végigbőjtözd.

Most tehát megkezdhetjük.
Vegyük először is a nagypónteket (karácsonykor nagypóntek! ropant bójt szagu) bonékés alá.

Hát bizony arról azt tartják a mi szerelmes kis lányaink (no meg a nagyok is), hogy hát nemesak a holló mossa meg a fiát ezen a napon, hogy szép legyen és tessék a . . . no, majdnem kimondtam . . . a vadásznak, hanem megmossák ők is hajnal hasadtában — még pedig titokban — a mikor a nap vérpáros korongja először festi rózsaszíre a szürkülő eget egy tál Duna vagy Tisza vízben aranyos kis képüket, hogy örökre szépek, ifjak és virulók legyenek, mint Hebe és hogy az a vadász, aki egyszer rájok szegerte a nyilat (értem a tüzes szemeket), el ne pattanassa az íjját anélkül, hogy szíve is vele együtt ne pattogjon el a szerelem lángtűzétől. De nemesak arról nevezetes nagypóntek, hanem még arról is, hogy a mely szerelmes kis lányka egész nap bójtöl (hogy nem leli ki őt tőle a hideg?) és háromszor egymásután megjárja tórdánálva a kálvária hegyét, hát bizonyosan megjelenik előtte az imádott Don Juan fehér ködfátyolba burkolva és piros tojást tartva a kezében annak a jelűl, hogy bennök az egymásérti szerelem piros lánggal ég és oly végtelen, mint a hogy a tojásnak nincs vége — hanem gömbölyű — akarom mondani néha tojásdá is.

De menjünk tovább.

Nagypóntek után jön a husvéth.

Ez sem megvetendő ünnep a szerelmesek előtt; nem azért, hogy Krisztus a bűnös emberiség iránti véghetetlen szeretetből feláldozta magát bűneinkért és megmentett bennünket az örök Gehenna tüzétől, hanem azért, mivel a kit a szerelmes lányok közül husvét napján megöntöznek rózsavízzel (ahol nincs patika, ott a kútviz is jó), hát az megtisztul mindenféle hamis, hízlelő udvarlótól és egyedül csak az marad meg a számára, akit az Isten neki rendelt és még ugyanazon évben ugy önti rájok a pap az egybekelési áldást, mint ahogy a rózsavizet öntötték rája.

Hát a piros tojásról mit szölköz?

Erről az ártatlanságról és jó (?) bójti eledről (aki kispap volt, az tudja, hogy mily zamatos) meg nem azt tartják a szerelmesek, hogy meg kell enni, hanem azt, hogy ha keletű összejutnak és egyik sem török be — nem

eserdék fel a pártát a főkötővel; ha pedig csak az egyik török össze, úgy csak talán-talán mennek férjhez és akkor is nem lesznek ők az urak. (mindig csak a hatalomra vágyanak), hanem férjeik viszik a kormányzó szerepét; — míg ha mindkettő összetörök, akkor még ha a veres tenger állana is útjokban, férjhez mennek és pedig ahhoz, akit szeretnek és ők bírják a teljes hatalmat; előáll a papuskormány és a nők lesznek az urak az alkotmányban (azért nem házassodom én meg).

Elszölköz a pünkösdi is piros hajnalával. Piros pünkösdi napján most már nem igen bámulják a leányok a pünkösdi királyt mint hajdan, a mikor azt a legényt, a ki megmutatta az egész falu szemeláttára, hogy ki a legény a csárdában és ki érdemli meg a pünkösdi királyságot, rózsakoszorúkkal tisztelték meg a falu leányai.

Most már más koszorúkról álmodoznak. Olyan koszorút szeretnek látni fejökön, mely fölött elhangzik a papnak a: „holtomiglan holtodiglan” szava.

Azért is piros pünkösdek nagy napján, midőn a szerelmes leányzó először meghallja a kis pünkösdi királynéktől azt az énekféléket, hogy:

„Szálljon erre a házra
Az Isten áldása” . . . legott háromszor meg-

fordul maga körül és rögtön szépen megmosakodik márciusban fölfogott hóvízzel, hogy ez által mindenféle bajaitól, szenvedéseitől, rágalmak, pletykák és kiszólásoktól és tudja Isten, mi mindenféle asszonyi ékesszólásoktól megmenekülve — egyedül a szeplőtlenesség leple alatt annak éljen és azé lehessen a jövő pünkösdig, a kit szíve választott és a ki pünkösdi utáni első vasárnap a templomból már haza is fogja őt kísérni, kijelentvén neki utközben erős szándékát a komoly (?) (asszonyoknál, lányoknál minden komoly dolog, csak a pénz nem) házasság iránt.

Magától értetődik, hogy pünkösdi szombatja a leg-erősebb bójti napnak vendő, mert másként a dolog még rosszra is talána fordulni?

Ha pedig mindezek dacára még sem jutott a jövő pünkösdig főkötő alá, akkor bizonyosan ott a hiba, hogy rossz volt a cipőjének a sarka és így nem tehetett egymásután három teljes fordulatot (no, azt a susztert, aki a cipellőt csinálta, fel kellene érte hurkolni).

Szent Iván napja sines azért a többi napok közé sorolva, hogy ott figuráljan a kalendáriumban, hanem annak is meg van a maga jelentősége a szerelmeseknél (különösen a leányoknál).

Ezen a napon szoktak a mezei virágokból kötött koszorúkkal a mezőkön rakott és lánggal lobogó tüzekben keresztül ugrani a szerelmes lányok és ha szerencsésen átjutottak a tűz-rakás másik oldalára és nem pörköltek meg a lángok a jobb kezükben (ez a földolog) tartott koszorút és egyéb ruhákat, ugy életök biztosítva van a halál ellen és nincs az a betegség (még a szerelmi sem), mely ugyanazon évben kiragadná őket az élok sorából, sőt elenkezőleg megedződnék, megerősödnek a háztartás szerepére és leendő férjöknek soha sem lesz kifogása (bár csak ugy volna) viselkedésük ellen.

Az így kiállott tűzpróba után nyugodt lélekkel haza mennek és a házasság talizmánját — a koszorút — kiakasztják a ház elé egy szegre jó magasan és ha az reggelre eltűnik a szegről, akármilyen esztalan kéz által is (legtöbbit lopnak el a suszter inasok), akkor biztos a férjhez menetelők a jövő szent Iván napig és kedvesök nem hagyhatják őket el semmi áron, mert ugy ég utánok a szerelmes lelke, mint a hogy lobogott az a tűz, melyen koszorújukkal keresztül ugrottak.

Szent Iván után elénk tárja az áldott kalendárium szent András napját is.

Ez az általános bójti napja; aki ezen a nagy napon megállja azt, hogy se nem eszik, se nem iszik és az öreg anyja nagy kaposos imakönyvből elolvass egy szusz alatt 12 zsolozsmát még nagy mise előtt, annak a lelke büntelenné lesz abban az esztendőben még akkor is, ha mindjárt tizenkét darab kedvesének esküdtött is hamisan örök hűséget.

De nemesak arról nevezetes szent András napja, hanem még arról is, hogy a fent említett alapján minden szerelmes leány okvetlenül ezen nap éjjelen meglátja álmában a jövendőbeli kedvesét és egyben maga körül látja mindazon boldogságot, melyel Fortuna Isten-asszony a házaspárt elárasztani szokta (ha megérdemlik).

Hanem mindezen ünnepek között legfontosabb a Luca-napi és a karácsony előestéje.

Ezeket a napokat a babonás hiedelem már a ne-
továbbját érte el a lányos-házaknál.

Luca-napján ugyanis a lánycsászár Luca-pogácsát sütnek és azt teli szűrkák lúdtollasokkal. Ezek a férjhez menő leány kiválasztottjait képviselik. Azután ezen szavak kíséretében: „Szűz szent Luca segits!” beletolja a pogácsát a főkötőért epedő lányka a sütőkemencébe. Midőn a pogácsa megsült, megnézi, ha valjon szerelmi választottjai épségben maradtak-e? Amely tollacska azután nem égett el (nem a szerelem tüzétől) a kemence melegétől, vagy pedig nem pörkölődött meg, az általa képviselt kedves lesz bizonyosan abban az esztendőben a kedves — férj. Ha pedig elpörkölődött mind, akkor abban az évben még mindig az anyai szárnyak gondos ápolása alatt marad és viseli a pártát a világ esűfjára (ah, te átkozott sors!), sőt azonfelül még a farsangon petrezselmet is árul a bálokban.

Meg is fogadja magában, hogy nem . . . azért se . . . meggy bálba (ennek nagyon örülnek a papák) egész a . . . farsangig.

Hanem azért nem szomorkodik el egészen, mert ha egyik nem segít a baján, segít a másik; hisz már szent András napján álmában látta is kedvesét, beszélt is vele, sőt talán meg is ölelte, azért is tehát ugy tesz mint a bátor katon a csatában: egy „előre” kiáltás után megpróbálkozik a másik ellenséggel, a Luca-napi álmával.

Beleharap Luca napján az almába és azt lassu, nap-
ponkénti harapásokkal tönkre teszi (haj neked szegény alma) egész karácsony napjáig ugy, hogy ezen nap reggelén nyeli el az alma esutkáját (nem akad-e meg a tor-
kán mint Ádám apánk?) és pedig nagy mise előtt; ekkor kitekint a ház kapuján és akit legelőször meglát, az lesz a kedves férj, ha mindjárt drótosztót is.

Az az hogy pardon! mert ha nem kedvére való az a szerencsés szerencsétlen, a kin bogár szeméinek első tekintete megakadt, akkor tovább fűzi a szerelmes lányka merész gondolatait, melyek ég és föld közt lebegnek, mint Mahomed koporsója — és tovább folyamodik a Luca-nap déutánjához, a midőn is kiül az utcára és várja, míg valamely deli termetű fiatal gavallér megszólítja. Aki legelőször megszólította, az nyeri el szívét; és ha itt is ku-

darost vallott, becsapja maga után az ajtót úgy, hogy szűz szí. Luca ijedtében az égből a kötőjét is leejti.

De Luca napján nemcsak a lányos háznál készül valami, hanem a szerelmes legény is neki gyűrűzik és elkezd fargani a Luca-székét.

Luca napján kezd és a karácsonyi éjteli miséig elkészíti. Ekkor magával viszi az éjteli misére és ott ráül, hogy megfoghassa azt a boszorkányt, akinek varázshatalmával kezére keritheti azt az angyali szépséget, akiért kész volt még az éjteli misére is elfáradni.

Hanem nagyon vigyázni kell arra, hogy a Luca-székéről valahogy le ne dőljön, mert akkor jaj a szegény lelkének, mivel a boszorkány (az a rút banya) széttepi őt székétől együtt és ezáltal nem engedi ki körmei közül a varázshatalmat (ajánlom ezt az önfeloldozást a szerelmeseknek: magam ugyan nem próbáltam és tán azért is maradtam fokító nélkül, akarom mondani — agglégény). Hát tán azt hiszed kedves olvasóm, hogy az asszonynevelés nem babonáskodik Luca-napján?

Csalódló.

A háziasszony a piszkafával megriasztja az aprócsapó szárnyas jószágokat — így olvastam én ezt egy régi kalendáriumban a „száz esztendő jóvendőmondó rovata alatt” — hogy nagy szaporaságnak örvendjenek; a tyúkokat meg rostába rakja és háromszor megrostálja — miközben azt rebesgeti, hogy: „kot-kot-kot-kot-kodás, minden napra száz tojás”, hogy jó tojások legyenek. Ezenfelül megtilt a háznál azon a napon mindenféle toldozást-földözést, mert még utóbb a tyúkjai nem bírnák tojni.

Némely háznál még az is nagyon divik a háziasszony böles ítélete folytán, hogy Luca-napján nem adnak ki a házból semmit — különösen kölesöt — de nem is vesznek semmit, mert ez által könnyen megronthatnak akár a tyúkokat, malacokat, teheneket és egyéb lábas embert állatokat (uram, segíts rajtok, hogy meg ne romoljanak), de meg azért is, mert Luca asszony, de igaz, majd elfelejtém, hogy kisasszony volt, csak azokat a lányokat kedveli — mondja a modern? — mama — akik a rendet megtartják a ház körül (és a férjek körül is kedves mama) és csak azoknak küld a farsangban völegényt.

Hát a Lucanapi vendégségre mit szólunk? Azt, hogy ezen a napon nem engedi a lányos háznál a mama, hogy a leányok „vizitbe” menjenek, mert kiviszik a házból a szerencséseket és vén lányok maradnak. Viszont a vendéget sem szeretik ezen a napon látni, de ha véletlenül mégis érkezik egy — minthogy a vendégszeretnél fogva a vendéget kidobni nem lehet — hát csak úgy immel-ámmal elfogadják, amiből a vendég maga is megértheti azt, hogy jobb szeretnék őt most inkább a hotentották között, mint saját szobájokban látni; és rögtön a vendég elfogadása után bele vágják a fejszét az udvar közepén a földre, hogy ez által elvágják a netán hozott szerencsétlenséget, a ciroksöprűt pedig keresztbe fektetik az ajtó-küszöbön és minden lány háromszor állj rajta, hogy ez által megbabonázza a hozott szerencsétlenséget.

Megjegyzendő azonban, hogy ha már ezen a napon vendég érkezik is, úgy jobb szeretik a háziak látni a férfi vendéget (ugye-e, hogy a férfi már magában véve is szerencse), mint a nőneműt, mert ez utóbbi maga a szerencsétlenség (én meg éppen az ellenkezőjét szeretem látni).

Végre elérkezik a várva-várt karácsony előestéje is. Ezen az estén azután a java babonáság folyik.

Vaesora után elmennek a lányok a szomszéd házhoz az ablakon hallgatóni és ha véletlenül bent a diskurzus „igen-nem” fejeztetik be, úgy kétségtelen, hogy ezen „igen-nem” meg van pecsételve a házasság szerencséje, mert jövő karácsonyig okvetlenül a szerető völegény karjai közt találja magát mint holdg menyecské; ha pedig kedvezőtlen a válasz, úgy zsörtölődve megy tovább és boszankodik magában azért, hogy miért ment hallgatóni?

Eszembe jut itt az örökké leányzó nagynénem: a Pepi tant, aki nagyon szerette a kapitányt, de akit a kapitány nem szeretett igazán.

Ő is elment hallgatóni karácsony előestéjén és véletlenül éppen annak a szomszédnak az ablaka alá vetődött, ahol vagy nyolc élő poronty tömte magába a mákos metétet. És midőn az egyik véletlenül oly nagy adagot talált be venni ebből a gyerek medecinából, hogy fele a torkán akad, az apa nem éppen a legudvariasabb hangon dörgedelmesen rákiáltotta: „a kuckóba vele” szót. Az én Pepi tantom pedig éppen ezen végzetes szó kimondásánál hallgatott az ablakon és így történt, hogy ő bizmai nap is az agg szűzek módjára szereti nagyon a kapitányt, de pártában.

Hát még mi, mi nem történik az éjteli misére való beharangozásnál?

Egyik háznál abban a pillanatban, midőn beharangoznak, kihúzzák az ajtó-kulesot lassan, hogy a boszorkányok meg ne hallják (mert különben megrontják őket) és forró ölmöt öntenek a kules fölén keresztül egy dézsa hideg vízbe; a mily alakot ölt magára azután az ölm darab, abból következettnek a leendő völegényre és addig magyarázgatják maguknak az öntött alakot, míg végre is kislát, hogy hivatalnok lesz az imádott férj (szerencsétlen hivatalnok), ha mindjárt az alak különben kéményseprőt ábrázolt is.

Másik háznál ez alatt főzik az apró gombócokat, melyek mindegyikébe egy papírra irt imádott? férfi név van begöngyölgetve és a mely gombóc legelőször fölvetődik a forró vízben, azt rögtön kihalásszák és a legnagyobb szívdobogás közt feszült figyelemmel kivesszék belőle az áldott férfi nevet.

Aki ezen nevet választotta magának, az bizonyosan férjhez megy még ugyanazon karácsony utáni farsangban. A többi pedig . . . no, a többi . . . megvárja a jövő karácsonyt.

Hanem megtörténik ez esetben igen gyakran az is, hogy kitorlódik forrás közben egyik-másik férfi név és éppen az vetődik föl; no, van akkor lótas-futás, meg szitkozódás olyan, hogy Jerikó falai is összedőlnek tőle.

Szidják legelőször is a zsidót, mert rossz tintát adott, pedig drágán megfizették (hjah! tudja az Ieig, hogy mit csinál), azután meg nem jól égett a tűz, mert hirtelen forrt a víz, sőt a fazekas is az oka, mert miért nem adott olyan fazekat, amely az imádott nevek egyikét se engedte volna kitorlólni; no, meg talán a víz sem volt egészen alkalmas stb. stb. Isten tudná a sok jó érvelést felsorolni?!

Egy harmadik helyen éjtélkor a fahérdással próbálkoznak meg a házasság szentsége után epedő Eva leányai. Aki azután páros számban nyalábolt föl az apró fadarabokból, az kétségtelenül elnyeri a zive választottjának a kezét és már is úgy érzi, mintha a pap rájuk mondta volna az: „Amment”.

Ha pedig véletlenül egyik-másik páratlan számban nyalábolt föl a fadarabokból, akkor (még a favágó sem segített rajta) páratlanul marad ő is, mint a párjavesztett kis madár, csak hogy még ez sár az ágon, addig ő önrözetes büszkeséggel a kemence tűzére kárhoztatja el az ártatlan fadarabokat és nemes boszuját végre is hajtja, gyönyörködve a szerencsétlen fadarabok fölött összecsapott láng-nyelvek csacsogásaiban.

A negyedik, ötödik, hatodik és a többi lányos házakban meg az öreg Sári kofa-asszony „völegény fogási” elvét követik, aki valahányszor csak jó drágán akarja a hiszékeny kisasszonykák nyakába varni az el nem kelt tyúkjait, mindig előbb elmeséli azt, hogy hogyan fogta ő meg a megboldogult (Isten nyugtassa) títikáját.

Ez pedig abból állott, hogy éjtélkor kiment a sötét konyhába (pedig úgy félt a sötétől, mint a nyúl a vadásztól), kihúzta a szobaajtó-kulesát és a kuleslyukon keresztül betekintett a szobába; alig tekintett azonban csak egy pillanatra is be, hát valami szellemforma húzódozott végig a szobán, akikben rögtön felismerte az ő kedves élete párját. Most a kulesot hirtelen visszadugta a helyére és ráfordította, hogy a szellem többé ki ne mehessen. És megesküszik rá még most is, pedig már 70 év súlyos terhe nyomja a vállát, hogy karácsony után két hét múlva elfött az a szellem egy szép férfi alakjában és megkérte az ő kezét (amit persze a világrt sem tagadt meg) és öt hét múlva már a boldog házasság rév partján kötötte ki a szerelm csónakját.

Ismét másutt kendermaggal vegyített bolondító-esalmatokat szórnak végig a fiatal hajadonkák éjtélkor (ezt már csak a bátrabb része teszi) a ház egyik sarkától a másikig, hogy annyi kéréjők legyen, mint a lány magot elszórtak (a sok közül egy majd csak beléjük botlik) és hogy a farsangban úgy vigyék őket a táncba, mint a hogy az ég madarai fölkapkodják az elszórt magokat.

Legnagyobb varázserőt tulajdonítanak azonban a lányos háznál a karácsonyi éj álmának; azért is a lányok a vákos alá egy új fésűt és egy tiszta törülközőt tesznek és szép esendesen lefeksznek, nehogy elszalasszák azt a legkedvezőbb alkalmat, amidőn szerencsések lehetnek jóvendőbeli szeretteikkel álmukban legafább . . . csók . . . no, . . . majd kimondtam . . . ölelkezni.

Álmoknak is a fésűt és törülközőt varázshatalma alatt sok szerepet és jót, a melyek közül legpompásabb azonban az a jelenet, midőn kedves völegényök karján az oltár lépcsőjéhez térdelnek és várják az . . . áldást!

Reggel azután elmesélik álmukat a mamának is, ki szentül megerősíti azt, mondván: „az lesz lányom az urad”, sőt nem átalja hozzá tenni még azt is, hogy ő is megálmodta azt, hogy a Mukikája (jaj, jaj, jaj!) lesz az ő boldog férjecskeje, sőt érezte is (oh, milyen érzékeny?) álmában, mikor a Mukika a . . . a . . . jeggyűrűt az ujjára huzta.

Ilyen és még számtalan agykábító babonás foglalkozások töltik be a lányos háznál az eladó lányok gyenge szíveit, a mikhez a legtöbb esetben még a modern mamák is hozzájárulnak művészi tehetséggel és a helyett, hogy felvilágosítanak a hiszékeny leánykákát a babonás szokások káros következményei felől, még magok is gyönyörködnek ezen ködfátyol képekben, melyek — mint a tünde délibáb — törbe éjtik az ártatlan szíveket. Majd ha a biblia szerint a sötétség országát a teljes világosság országá tölti be, ami még soká lesz, akkor ezen babonás hiedelmek és szokások végső foszlányai fölött el fogjuk mondani a: „Pax tecumot”, addig azonban nehéz lesz esábitó erejűekkel dacolni.

Tudom, kedves olvasóm meguntad magadat, mire soraim végére értél és el is mondtad magadban a tárcsírók fölött azt, hogy: „Adj uram Isten nékik hosszú . . . nagyon hosszú . . . köte . . . az az . . . életet?!”

No, én meg ezért a szívségért azt mondom, hogy esztendőre ilyenkor a folytatásával lepek meg (szintugy hallom a sok leány szív dobogását), ha meg nem . . . háza s o d o m.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

3225. sz.

1885.

Hirdetmény.

Az alulirt erdőhivatal kerületéhez tartozó 12 rendbeli vágások fájának tövön kihasznlása 1886. évi január hó 4-én délelőtti 9 órakor az apatini m. kir. erdőhivatali irodában megkezdendő nyilvános árverés útján, felsőbb jóváhagyás kikötésével a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

A vágások becslése, árverési és szerződési feltételek az alulirt erdőhivatalnál és az erdőgondnokságnál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Apatinban, 1885. dec. hó 18-án.

A m. kir. erdőhivatal.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint raktárunkat mindenféle

gyász-cikkekkel

elláttuk, s nevezetesen szemfödéllel (parkál, satin- s selyemből) gyász-ruhászövetekkel, fátýollal stb-vel szolgálhatunk s átvállaljuk egyszerűs mind a halotti szobák felszerelését a legjutányosabb árákon.

Kiváló tisztelettel

SCHLIESZER TESTVÉREK,
Zomborban.

6-1

főutca, Szemző Gyula úr házában.

3229. sz.

1885.

Hirdetmény.

Az apatini m. kir. erdőhivatalnál 1886-ik évi január hó 11-én 9 órakor délelőtt kezdődő nyilvános árverésen 1885-ik évben feles gazdaságilag természetű mintegy 3088 q buza; 47 q árpa; 2310 q zab, 109 p kendermag; 5780 q csöves kukorica; 4 q bab és 28,567 kéve nyers kender felsőbb jóváhagyás fenntartása mellett a legtöbbet ígérőknek eladatni fog.

Megjegyeztetik, hogy ezen terményeknek legnagyobb része Palánkán, Plávnán, Apatin és Bezdányi kozorán beraktározva van.

Az árverési és szerződési feltételek az alulirt erdőhivatalnál és az illető erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Kelt Apatinban, 1885. dec. 19-én.

A m. kir. erdőhivatal.

Meghívás

a „Hegyesvidéki Takarékpénztár” részvényesei által Kis-Hegyesen, Szabó János vendéglőjében 1886. évi január hó 10-én d. u. 2 órakor

tartandó

ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSRE.

Cárgyak:

1. Meggyőződés szerzés, hogy az alaptőke kellő aláírás és befizetéssel biztosítva van.
2. Az alapszabályok megalkotása.
3. A meg- vagy nem alakulás
4. Az alapító tagok jelentése a kinevezett igazgatóságról.
5. Felügyelő bizottsági elnök és 4 tag választása.
6. Az alapító felelősége iránti intézkedés.
7. Megbízás az igazgatóság részére az alaptőke 20%-a beszédési idejének meghatározása s az üzletmegkezdésre vonatkozólag.

Tisztelettel

Az alapítók.

Házeladás.

Zomborban a Széchenyi-körúton 232. sz. a. fekvő, kényelmesen berendezett lakházamat, szabad kézből eladom.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Dr. Roheim Lipót.

5-4

7851. sz.

kíg. 1885.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye, zsabylai járás, Csúrogh községében, évi 700 frt fizetés és 150 frt lakbérrel javadalmazott s üresedésben levő község jegyzői állásra pályázat nyitattik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint kérvényeiket a magyar, szerb és német nyelven letett jegyzői szigorlatról szóló képesítési s egyéb okmányokkal felszerelve, bezárólag 1885. évi január hó 25-ig alulirothoz benyujtsák, mert később érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Zsablyán, 1885. év dec. hó 12-én.

Raics Milos,

3-2

szolgabíró.

A zombori sörcsarnok

— iskola-utca, özv. Csarsch Ferencné házában, — Goldstein Mór ur kereskedésének tőszomszéd-ságában

f. 1885. évi december hó 26-án

fog megnyitattni.

Jó ételek és italok valamint pontos szolgálatról gondoskodva van.

Számos látogatásért esd

Kiss József

vendéglős.

1885.

Pályázat.

Turia községben üresedésben lévő szülész-női állomásra, a mely évi fizetés készpénzben 150 frt, s mely összeg előleges havi részletekben leszen kifizetendő, azon felül látogatási díj nap-pal 20 kr, éjjeli 40 és minden szülés után 50 kr.

Folyamodók felhivatnak, miszerint az 1876. évi XIV. t. c. 51. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket jövő **1886. évi január hó 16-ig** ezen község előjáróságánál benyujtsák.

A törvényben előírt minősítvényen kívül, megkívánatik az állam nyelvén kívül a szerb nyelv tudása

Kelt Turian, 1885. december hó 16-án.

Sztojkovits Vazul, Maletin Jovan,
jegyző. 3-2 bíró.

KARÁCSONYI BAZÁR.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy
a lepoplavai országos fogház
művésziesen és ízlésseljesen kiállított

FARAGVÁNY-RAKTÁRÁT
átvettem.

Egyidejűleg raktáron lesznek nagy választékban
GYERMEKJÁTÉKSZEREK.

Ezen tárgyak, melyek **karácsonyi és újévi ajándékokul** legalkalmasabbak,
legjutányosabban és szabott árakon
fognak elárúsíttatni.

A n. é. közönség minél számosabb támogatását kikérve, a legpontosabb kiszolgálás-
ról kezeskedem.
Teljes tisztelettel

ENGEL ADOLF.

ÜZLETHELYISEG:
főutca. **FALCIONE LÖRINC** házában.

13.701/1885. sz.

Árverési hirdetmény.

Az apatini kincst. uradalomhoz tartozó **bogojevai koresma és a gombosi révesárda, úgy az ott gyakorolt bor- és pálinkamérési jognak 1886. évi január hó 1-től 1891. évi december hó 31-ig terjedő időre évi 2900 frt hasznobér, mint a kikiáltási ár mellett leendő bérbeadása iránt Szegeden, a m. kir. jószágigazgatóság, nál 1885. évi december hó 29-én d. e. 10 óra-
kor szóbeli és zárt írásbeli ajánlati tárgya-
lás fog tartatni. A bérlet tárgyát képezi a gombosi révesárda s az abban gyakorolt bor- és pálinkamérési jog és a bogojevai kincst. koresma bor- és pálinkamérési jog, valamint a gombosi vasúti állomáson levő vendéglőhöz csatolt a vasúttöltés mentén a vonalt függélyesen átmetsző és jobbról balról 200 ölíg számitott távolságra elterjedő területen a most fennálló Oláh-féle koresmában gyakorolt bor- és pálinkamérési jog. Az ugyanezen területen levő Szokoly-féle házban és ezenkívül a netalán fennálló vagy ezentúl felépítendő házakban az italmérési jog gyakorlata tiltva van és tehát ott, az Oláh-féle koresmát kivéve, más épületekben italokat kimérni senkinek sem szabad. A gombosi vasúti állomáson levő vendéglőben gyakorolt italmérési jog a bogojevai kincstári és a gombosi kincst. révesárdai bor- és pálinkamérési jog bérletéhez nem tartozik, ez tehát külön bértárgyat képez s külön van bérbeadva; és a vasúti vendéglősnek a vendéglőn kívül más magán épületekben italokat kimérnie nem szabad. A szóbeli árverés előtt 290 frt bánatpénz tendő le a bizottság kezeihez. A zárt írásbeli ajánlat-hoz 290 frt bánatpénz csatolandó. Ezen ajánlatokban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri s azok minden pontjainak magát aláveti. Ilyen ajánlatok a kitűzött határidő előtt a bizottság kezeihez adhatók, vagy az előző napokon posta útján a szegedi kir. jószágigazgatóságához küldhetők be. Az általános szerződési és árverési feltételek ugyanott megtekinthetők. Utóajánlatok nem fordíthatnak el. — Szeged, 1885. évi dec. hó 20-án. **M. kir. jószágigazgatóság.** Utánnomat nem díjazatik. 2-1**

1189.

Mohol község Előjáróságától.

1885.

Pályázat.

Mohol község előjárósága részéről ezennel közzé tétetik, miszerint Mohol községben lemondás folytán a községi adótszti állás megüresedvén, ezen állásnak pályázat útján leendő betöltésére, határidőül **Mohol község házábanál 1885-ik évi december hó 30-ik napja, délelőtti 9 órája** tüzetik ki.

Felhivatnak ennek folytán mindazok, kik eme állást elnyerni óhajtják, miként kérvényeiket alulírott jegyzőhöz a következő okmányokkal felszerelve, a választást megelőző nap, délelőtti 12 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkezettek figyelemben vétetni nem fognak.

a) Erkölszi magaviseletét igazoló hatósági bizonyítvány;

b) eddigi alkalmazásukat és azt igazoló hatósági bizonyítvány, miszerint a magyar nyelven kívül a szerb nyelvet tökéletesen bírja;

c) tek. Bács Bodrogh megye hatósága által kiállított jegyzői vizsgáról szóló bizonyítvány.

Ezen állás 500 frtnyi készpénz fizetéssel lévén összekötve, mely a községi pénztár részéről előleges havi részletekben szolgáltatnak ki

Moholon, 1885. december hó 8-án.

Mikosevits Antal, Vén Ferenc,
jegyző. 3-3 bíró.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Zombori Takarékpénztár végrehajtatónak **Kaufmann Simon örökösei és Kaufmann Hanni** zombori lakosok végrehajtást szenvedő elleni 25,000 frt tökekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a Zomborban fekvő s a zombori 147 sz. tjkben Kaufmann Simon és neje szül. Trebitscher Hanni nevén álló A 7 365—366 hr. sz. 155 ö. i. számú ház és 183^{10/12} öl beltelekre az árverést 53,500 frtban megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan **1885. évi december hó 30-ik napján délelőtti 9 órakor** ezen kir. telek-könyvi hatóságnál illetve a kiküldött hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárnak 10%-át vagyis 5350 frtot készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t. c. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervény átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1885 évi julius hó 30-án.

A zombori kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság.

Széchényi József s. k.,
kir. törvényszéki elnök.

Dr. Dekker Gyula s. k.,
kir. törvényszéki jegyző.

6-6

Alkalmazást keres.

Egy a virág-, valamint a gyümölcs-tenyésztésben jártas kertész, nős, 29 éves, alkalmazást keres. Közelebbi értesítést ad **Goesser Vitus** városi kertész Zomborban.

A közelgő karácson- és újévi-ünnepekre
a helybeli és vidéki közönségnek ajánlom
nagy választékú
gyermek-játékszereimet
ugy minden néven nevezendő
könyvárús-cikkeimet,
a legpontosabb szolgálat mellett és legjutányo-
sabb áron.

KARAKASEVIĆ MILIVOJ,
4-4 könyvkereskedő Zomborban a városháza átellenében.